15 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2002 ՈՒՐԲԱԹ 209 (2654)

Ազգ
Azg
armenian daily

ԿՀՎ պատվիրակությունը Անկարայից վերադարձավ Վաշինգտոն

ԱՆԿԱՐԱ, 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Նոյեմբերի 13-ին Անկարայից Վաշինգտոն է վերադարձել ԱՄՆ կենտրոնական հետախուզական վարչության 25 հոգանոց պատվիրակությունը ԿՀՎ փոխտնօրեն Ջոն Մքլոգլինի գլխավորությամբ։ Ամերիկյան կողմը, ըստ թուրքական «Սթար» օրաթերթի տեղեկատվության, ամերիկյան կողմը թուրք պաշտոնյաներից պահանջել է տարածաշրջանի «անվտանգության քարտեզը» եւ այլ տեղեկատվություն, որ անհրաժեշտ կլինի Իրաքի դեմ հնարավոր ռազմարշավի դեպքում։

Թուրք պաշտոնյաներն իրենց հերթին ներկայացրին Թուրքիայի մտահոգությունը Իրաքի հյուսիսում քրդական բանվորական կուսակցության գործունեության առնչությամբ։ Թուրքիան կոչ է արել հաշվի նստել Իրաքում ՔԲԿ-ի տարրերի դեմ հնարավոր ռազմական գործողությունների անցկացման հեռանկարի հետ։ Ըստ նույն աղբյուրի, վերջերս ԱՄՆ կատարած այցի ընթացքում Իրաքի հյուսիսում Անկարայի հնարավոր գործողությունների մասին է խոսել նաեւ Թուրքիայի բանակի գլխավոր շտաբի պետ Հիլմի Օզքյոքը։

ՈՉ ՄԻԱՅՆ ԷԹԻԿԱ

Մամուլի աղբը բյուրեղացավ մեկ «Օր»-ում

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Նախապես նշենք, որ ընդամենը մինչեւ երկու օր առաջ ընթերցողների շրջանում գրեթե անհայտ «Օր» թերթի երեկվա հրապարակմանը, որը վերնագրված է «Բացե՛ք ձեր աչքերը», «Ազգը» վերաբերվում է խիստ քննադատաբար։ Խիստ քննադատաբար՝ մեղմ ասած։ Դա մեր մամուլի խայտառակությունն է, ինքնախայտառակումը։ Առաջին էջում դրված միանգամից չորս պոռնոտեսարանները, ինչպես նշյալ թերթի իր հոդվածում գրում է լրագրողուհի Գայանե Մուքոյանը, «աննախադեպ են իրենց բնույթով» եւ հաշվի առնելով էթիկայի սկզբունքները լրագրողուհին «հայցում է ընթերցողների ներողամտությունը»։

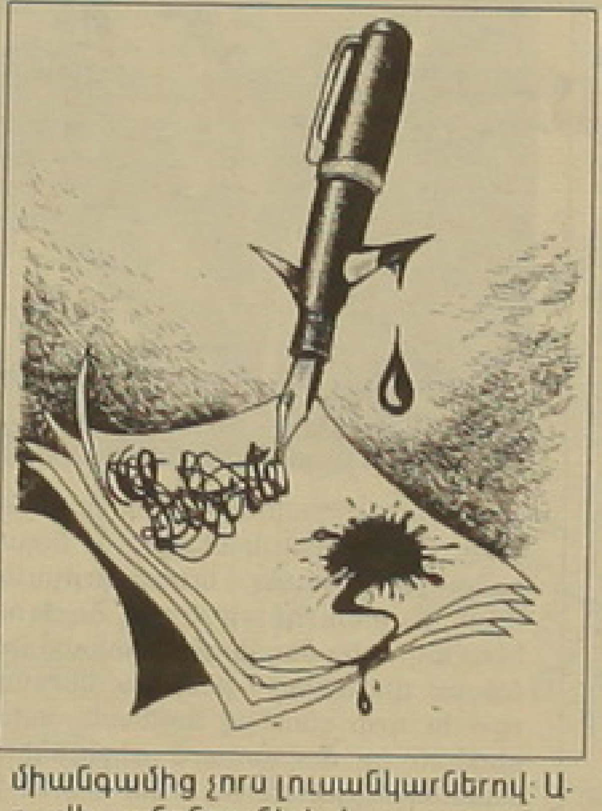

Ընթերցողներից ներողամտություն հայցելու խնդիրն ավելորդ է եւ կեղծ փարիսեցիություն, մանավանդ երբ թերթի առաջին էջը «զարդարված» է միանգամից չորս լուսանկարներով։ Առավել անընդունելի է լրագրողուհու սպառնալիքը. «Դրանք ընդամենը մի պոռնկուհու հետ Արամ Աբրահամյանի «անմեղ» սիրախաղը պատկերող կադրեր են։ Սեռական առավել թունդ, երկնագույն հաճույքի մասին փաստող նկարները եւ ծանրակշիռ այլ ապացույցներ խոստանում ենք ասպարեզ հանել այն ժամանակ, երբ սույն պարոնը կփորձի հերքել կամ թերթին հրավիրել դատարան։ Չէ՞ որ դա մեզ հնարավորություն կընձեռի, խնայելով ընթերցողի տեսողականը, փաստերը ներկայացնել հենց դատարանում»։

Հետո՞։ Ի՞նչ դատարանի մասին է խոսքը, երբ ներխուժում են մարդու անձնական կյանքի մեջ։ Ի՞նչ պիտի ապացուցեք դատարանում, որ «Առավոտ» օրաթերթի խմբագիրը պոռնիկների հե՞տ է եւ նման «ծանրակշիռ այլ ապացույցնե՞ր»...

Ձեզ ի՞նչ։ Ինչո՞ւ եք մտնում ուրիշների սպիտակեղենի մեջ։

Տես ♦ էջ 3

ՀՈԱԿ-Ը ԵՎ ՂԱՐԱԲԱՂՅԱՆ ՀԻՄՆԱՀԱՐՑԸ

Դեպի ապագա տանող ճանապարհ

ԶՈՐԻ ԲԱԼԱՅԱՆ

Նախ եւ առաջ կուզեի անդրադառնալ ոչ վաղ անցյալին։ 1977 թվականն էր։ Ղարաբաղ էին եկել արտասահմանցի երկու լրագրողներ, որոնք պատրաստում էին հարցազրույց կուսակցության մարզկոմի այն ժամանակվա առաջին քարտուղար Կեւորկովի հետ։ Շուտով նյութը լույս տեսավ միջազգային կոմկուսների մեջ հայտնի «Պրոբլեմի միրա ի սոցիալիզմա» տեսական հանդեսում։ Իր հարցազրույցում Կեւորկովն ի հաճույս իր բաքվեցի տերերի ճամարտակում էր, թե Ղարաբաղի հայերն իբր կամովին են մտել Ադրբեջանի կազմի մեջ, քանի որ Արցախը Հայաստանից բաժանված է բարձր լեռներով։ Այնտեղ հիմարությունները շատ էին, բայց հիմա խոսքն ուրիշ բանի մասին է։ Մենք անմիջապես օգտագործեցինք այդ սադրիչ հրապարակումը. պատրաստեցինք նամակ (բաց նամակի ժանրն այն ժամանակ մեր թերեւս միակ զենքն էր) եւ ուղարկեցինք Բրեժնեւին։ Նամակը ստորագրեց Սերո Խանզադյանը։ Ծավալը 4 էջ էր։ Ապա գրվեց նամակին կից մեկնաբանություն նույնպես 4 էջանոց։ Երկու նյութն էլ հանձնեցինք լիբանանահայ բանաստեղծ Վահե Վահյանին, որը դրանք հասցրեց Բեյրութ։

Շուտով Խանզադյանի նամակը մեկնաբանության հետ հրապարակվեց «Զարթոնքում»։ Ապա, դարձյալ Բեյրութում, վերատպվեց դաշնակցական «Ազդակ», ինչպես նաեւ «Արարատ» թերթերում, հետո նաեւ ամբողջ սփյուռքում։ Կես տարի «Ամերիկայի ձայնը» Հայկ Մամիկոնյանի շուրթերով հաղորդում էր ամբողջ սփյուռքի արձագանքները Խանզադյանի նամակի առթիվ։

Տես ♦ էջ 2

Օսկանյանը չի շտապում եզրակացություններ անել Թուրքիայի ընտրությունների վերաբերյալ

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Թուրքիայում հնչող նախնական հայտարարությունները կարծես թե բավականին չափավոր են, բայց պետք է սպասել եւ տեսնել, թե ինչքանով են խոսքն ու գործը համընկնում։ Նոյեմբերի 14-ին այս տեսակետը հայտնեց Հայաստանի արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը՝ ի պատասխան այն հարցի, թե ինչ հնարավոր ազդեցություն կարող է ունենալ Հայաստան-Թուրքիա հարաբերությունների վրա Թուրքիայի խորհրդարանական ընտրություններում իսլամիստական ուժերի հաղթանակը։

Ըստ նախարարի, առաջիկայում Թուրքիայի նոր կառավարության ձեւավորվելուց հետո միայն պարզ կդառնա Հայաստանի եւ տարածաշրջանի այլ երկրների նկատմամբ նրա որդեգրած քաղաքականությունը։ Այսօր սպասողական վիճակում է նաեւ ամբողջ Եվրոպան, քանզի Թուրքիայի պատմության վերջին 40-45 տարվա ժամանակաշրջանում առաջին անգամ ստեղծվել է մի հետաքրքիր իրավիճակ, երբ երկիրը պետք է ղեկավարի մեկ կուսակցություն։ Անշուշտ, նշեց Վարդան Օսկանյանը, սա ունի իր դրական կողմերը, սակայն կարող է ունենալ նաեւ բացասական կողմեր։

Կրասնոդարում հայկական գերեզմանների ավերման փաստի առթիվ դատական ունկնդրումները հերթական անգամ հետաձգվել են

ԿՐԱՍՆՈԴԱՐ, 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Կրասնոդարի Պրիկուբանսկի շրջանի դատարանն արդեն երկրորդ անգամ է հետաձգում այս տարվա ամենաաղմկալից գործերից մեկի՝ Կրասնոդարի Սլավյանսկի գերեզմանոցում հայկական գերեզմանների ավերման փաստի առթիվ կայանալիք ունկնդրումները։ Հիշեցնենք, որ ապրիլի լույս 17-ի գիշերը մի խումբ դեռահասներ քանդել էին 30-ից ավելի գերեզմանների տապանաքարերն ու պատվանդանները, որոնց մեծ մասը պատկանում էին հայազգի քաղաքացիներին։

Ինչպես հաղորդում է Ռուսաստանի հարավի հայերի «Երկրամաս» թերթը, ամբաստանյալների նստարանին են հայտնվել 9 երիտասարդներ, որոնց մեղադրանք է ներկայացված ՌԴ-ի Քրեական օրենսգրքի 244 հոդվածով (մաս երկրորդ, ա, բ կետեր)՝ մեռածների մարմինների եւ նրանց թաղման վայրերի անարգում։ Յոթ ամբաստանյալներ քաղաքից չմեկնելու ստորագրությամբ գտնվում են իրենց տներում, երկուսը՝ քննչական մեկուսարանում։ Դատավարությունում նրանց պաշտպանությունը իրականացնելու են 11 դատապաշտպաններ։ Գործը լսվում է սովորական վիճակով. դատավոր եւ երկու ժողովրդական ատենակալներ։

Ամբաստանյալները հետաքննության առաջին օրերին պատմել էին գերեզմանների անարգմանը իրենց մասնակցության մասին, բայց այժմ իրենց մեղքը ժխտում են, ասելով, թե այդ երեկո հանգստանում էին ընկերների եւ հարազատների շրջապատում, իսկ իրենց մեղքը ճանաչել էին իրավապահ մարմինների աշխատակիցների գործադրած ճնշման ներքո։ Առաջին անգամ ունկնդրումները հետաձգվել էին ամբաստանյալներից մեկի դատահոգեբանական փորձաքննության համար, իսկ այսօր՝ դատապաշտպանի բացակայության պատճառով։

ՀԱՄԱՌՈՏ

Երեւան-Մոսկվա նոր չվերթ նորոգված «Դոմոդեդովո» օդանավակայանից

Երեկ «Արմավիա» ավիաընկերության Երեւան-Մոսկվա-Երեւան չվերթով ռուս եւ հայ լրագրողների մի խումբ ականատես եղավ «Արմավիայի» եւ ռուսաստանյան խոշորագույն «Սիբիր» ավիաընկերության համագործակցության առաջին քայլերին։ Այս մասին առավել ծավալուն տեղեկատվություն «Ազգի» ընթերցողը կարող է կարդալ թերթի վաղվա համարում։

Պրահայում Վրաստանը կներկայացնի ՆԱՏՕ ընդունվելու պաշտոնական հայտ

ԹԲԻԼԻՍԻ, 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Էդուարդ Շեւարդնաձեն Պրահայի գագաթաժողովում կներկայացնի Վրաստանի պաշտոնական դիմումը՝ ՆԱՏՕ ընդունվելու ցանկության մասին։ Հինգշաբթի այդ մասին ՌԻԱ-«Նովոստիին» հայտնել են Վրաստանի նախագահի մամլո ծառայությունում։ «Մեր երկրում լավ են հասկանում, որ ՆԱՏՕ ընդունվելու գործընթացը երկար գործընթաց է, սակայն անհրաժեշտ է անել առաջին քայլերն այդ ուղով շարժվել սկսելու համար»,- նշել է աղբյուրը։

Մոսկվայում դեռահասները ծեծելով սպանել են մի կովկասցու

ՄՈՍԿՎԱ, 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Երեք դեռահասներ, այդ թվում մի աղջիկ, ձերբակալվել են կովկասցու սպանության կասկածանքով։ Այս մասին հինգշաբթի «Ինտերֆաքսին» հայտնել են Մոսկվայի ՆԳՎ-ում։ Անհայտ անձի դիակը հայտնաբերվել է չորեքշաբթի երեկոյան ստորգետնյա անցումում, Հարավային օկրուգում։ Դիակի վրա եղել են դեմքի բազմաթիվ կապտուկներ, ջարդված են եղել քիթը եւ կողոսկրերը։ Սպանություն կատարելու կասկածով ձերբակալված են 14 տարեկան Էդուարդ Դուբոնոսովը եւ Աննա Սյոմինան, ինչպես նաեւ 16-ամյա Իվան Չերեմխին։ Սպանվածի ինքնությունը դեռ պարզված չէ։

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ ՀՀ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՄՈՏ

Բազմաթիվ թերություններ դեղագործական շուկայում

Դեղագործական շուկայում տիրող իրավիճակն է քննարկվել նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի անցկացրած աշխատանքային խորհրդակցության ժամանակ, որին մասնակցել են Հանրապետության գլխավոր դատախազը, առողջապահության նախարարը, հարկային պետական ծառայության պետը, մաքսային պետական կոմիտեի նախագահը, պատասխանատու գերատեսչությունների ղեկավարները։

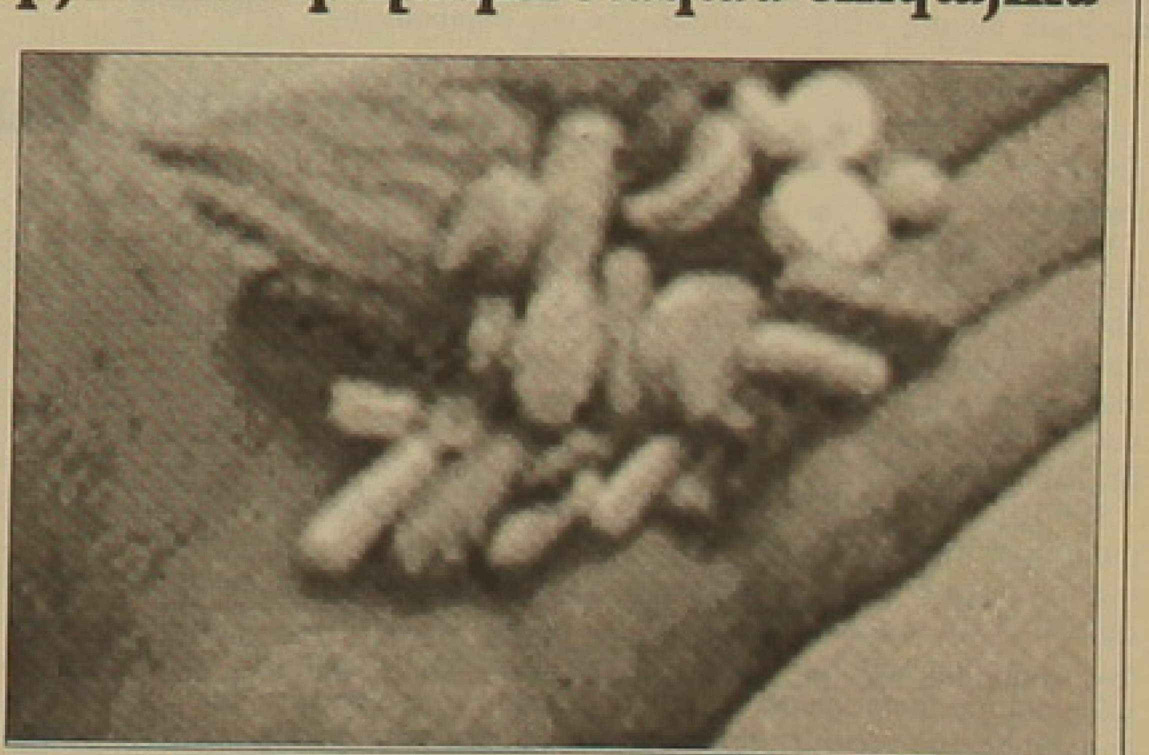

Հանրապետության նախագահի հանձնարարությամբ ՀՀ նախագահի վերահսկողական ծառայությունն ուսումնասիրություններ է կատարել Երեւան քաղաքում դեղերի վաճառքի, դեղատնային գործունեության, դեղերի որակի նկատմամբ հսկողության իրականացման գործընթացի վերաբերյալ։ Ներկայացնելով ուսումնասիրության արդյունքը, Վերահսկողական ծառայության ղեկավար Ֆելիքս Ցոլակյանն ասել է, որ արձանագրվել են բազմաթիվ թերություններ եւ բացթողումներ։ Դեղատներում հայտնաբերվել է անորակ, ժամկետանց դեղորայք, ոչ պատշաճ հսկողության հետեւանքով մեծ է ստվերային շրջանառությունը։

Նշելով տրվող լիցենզիաների նկատմամբ վերահսկողությունն ուժեղացնելու անհրաժեշտությունը, Հանրապետության նախագահը միաժամանակ համապատասխան մարմիններին հանձնարարել է առաջարկություններ ներկայացնել լիցենզիա տրամադրելու կարգի խստացման եւ լիցենզիայի գործունեության կասեցման, ինչպես նաեւ օրենսդրական դաշտի կարգավորման վերաբերյալ։ Ռոբերտ Քոչարյանը Վերահսկողական ծառայությանը հանձնարարել է պարբերաբար կատարել շուկայի մոնիտորինգ։

ՀՀ նախագահի մամլո գրասենյակ

Ընթացիկ

ԱԺՄ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ

«16»-ի դաշինքի հերթական «միասնական» թեկնածուն

Երեկ առաջադրվեց 2003 թ.-ի նախագահական ընտրությունների հերթական թեկնածուն: ԱԺՄ 14-րդ համագումարը միայն մեկ «ձեռնպահ» եւ առանց որեւէ «դեմ» ձայնի քվեարկեց հօգուտ կուսակցության առաջնորդ Վազգեն Մանուկյանի:

Ողջույնի ելույթում պրն Մանուկյանը թերեւս ներկայացրեց երկրի հետագա կուրսի իր պատկերացումը:

Նախագահի այս թեկնածուն հերթական անգամ հայտարարեց, թե «գլոբալացումը մեզ համար գտնված ուղղություն է»: Ըստ Վ. Մանուկյանի, մենք պիտի ունենանք ազգային դպրոց եւ առհասարակ կրթություն եւ, դրանով ապահովագրված, մտնենք ամենուր: «Այս մոլորակում երբեք այսքան լավ պայմաններ չեն ստեղծվել Հայաստանի համար, ինչպես այսօր»: Այնպես որ, մենք պիտի միանանք մեծ Եվրոպային, քանզի նաեւ ավանդաբար մենք եվրոպացիներ ենք:

«Ասվում է, թե պիտի գնանք դեպի Ռուսաստան, բայց այն Ռուսաստանը, որ պատկերացնում ենք, այլեւս չկա: Այսօր Ելցինի ու Պուտինի Ռուսաստանն է առկա, որը եւս շարժվում է դեպի Եվրոպա: Եվ մենք միասին պիտի գնանք այդ ուղղությամբ»: Իսկ սա, ըստ Վ. Մանուկյանի, նախ եւ առաջ նշանակում է, թե մենք չպիտի թագավոր ունենանք ու պիտի կառուցվածքային փոփոխությունների դիմենք:

ԼՂ խնդրի առումով Վ. Մանուկյանը հայտարարեց, թե չի պատկերացնում հակամարտության կարգավորումը Հայաստանի, Ադրբեջանի եւ ԼՂ-ի բանակցությունների միջոցով: Պրն Մանուկյանի համոզմամբ, դա շատ ավելի մեծ ֆորմատ է պահանջում: ԱԺՄ նախագահը թվարկեց արեւմտյան երկրները, արաբական աշխարհը եւ առհասարակ մոլորակի բոլոր պետությունները:

Սփյուռք-Հայաստան համագործակցությունը եւս պրն Մանուկյանը որակեց ոչ բարվոք: Ըստ նրա, մեր հարաբերություններում սեպ է խրված, մենք սփյուռքին չենք վստահում, նա՝ մեզ: Բայց եթե հասարակությունն ու քաղաքական ուժերը միավորվեն, հնարավոր կլինի հաղթել «զոռբա» այդ խմբին, որ ամեն ինչ երկրում վերցրել է իր ձեռքը: «Մի՞թե կարող ենք պարտվել: ԼՂ պատերազմում մենք հաղթել ենք մեզանից ուժեղ թշնամու»: Սա արդեն նախընտրական ելույթից:

Համագումարի հրավիրյալ քաղաքական գործիչները՝ Ստեփան Դեմիրճյանը, Պարույր Հայրիկյանը, Ալբերտ Բազեյանը, Արամ Սարգսյանը, մայր կուսակցությունից՝ ԱԺՄ-ից հեռացած Արշակ Սադոյանը եւ ուրիշներ միաբերան կարեւորեցին ԱԺՄ դերը մեր նորանկախ պետության կայացման գործում: Նրանք միաբերան էին նաեւ գործող ռեժիմի փոփոխման անխուսափելիության մասին խոսելիս: Եվ, որքան էլ տարօրինակ է, բոլորը խոսում էին քաղաքական դաշտի համախմբման, միասնական պայքարի անհրաժեշտության, «16»-ի դաշինքի մասին: Տարօրինակ է, քանզի դա չի խանգարում մեր՝ իրենց ընդդիմություն հայտարարած կուսակցական առաջնորդներին մեկիկ-մեկիկ հայտարարել իրենց թեկնածությունները մոտակա ընտրություններին:

Ինչեւէ, Վազգեն Մանուկյանը հաղթանակի հանդեպ վստահություն առաջացնելու համար հիշեց 1996 թ.-ի նախագահական ընտրությունները: «Միասնաբար գնացինք եւ հաղթեցինք, եւ երկու տարում ողջ իշխանական համակարգը քայքայվեց»: Այնպես որ, հառաջ դեպի նախագահական ընտրություններ՝ միասնական առանձին-առանձին թեկնածուներով:

ՄԽԻԹ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՂԱՐԱԲԱՂՅԱՆ ՀԱԿԱՄԱՐՏՈՒԹՅՈՒՆ

Չորս լեզվով հրատարակված գրքույկը ներկայացվեց լրագրողներին

«Ղարաբաղյան հակամարտության շրջանակում հայ-ադրբեջանական բանակցությունների մոդելի մշակում» գրքույկի շնորհանդեսը կայացավ ժուռնալիստների տանը, մասնակցում էին Հայաստանում Մեծ Բրիտանիայի դեսպան Թիմոթի Ջոնսը, դեսպանության միջազգային բաժնի ներկայացուցիչը, ՀՀ արտգործնախարարի մամլո խոսնակ Ձյունիկ Աղաջանյանը եւ աշխատանքային խումբը: Գրքույկը ֆինանսավորել են միաժամանակ Հայաստանում եւ Ադրբեջանում Մեծ Բրիտանիայի դեսպանատները: Նման գրքույկ ստեղծելու նպատակը՝ խրախուսել երկխոսությունը երկու ժողովուրդների միջեւ, ձգտելով հնարավորինս մեղմացնել փոխադարձաբար գերիշխող «թշնամու կերպարը» եւ դրա շնորհիվ նպաստել հաշտեցման ու փոխադարձ զիջումների տրամադրություններին երկու երկրների հասարակական կարծիքներում: «Հետազոտական աշխատանքները կատարվում էին միաժամանակ երկու աշխատանքային խմբերում», ասաց «Նոյյան տապան» գործակալության վերլուծաբան, հայկական խմբի անդամ Հարություն Խաչատրյանը եւ նշեց, որ առաջին հանձնարարականն է՝ ստեղծել համակցված web. սայթ՝ հայ-ադրբեջանական երկխոսության համար: Յուրաքանչյուր սայթում այս պահին տեղադրված են երկուական նյութեր: Առաջինը հակամարտող կողմերի պատկերացումներն են ղարաբաղյան հակամարտության նախապատմության սկզբնապատճառների եւ ընթացքի մասին: Երկրորդ զույգ նյութերը՝ երկու աշխատանքային խմբերի պատկերացումներն են, թե ինչպես կարող են Հայաստանն ու Ադրբեջանը համագործակցել, հիմնականում տնտեսական ոլորտում, ընդ որում հենց հիմա, մինչեւ հակամարտության քաղաքական կարգավորման հասնելը:

Գրքույկում երկու խմբերի ղեկավարները փորձել են վերլուծել, թե կարգավորման ինչ մոդելներ են առաջարկվել ղարաբաղյան հակամարտության համար (ընդամենը ստացվել է 13 տարբերակ), ինչպես նաեւ դրանց հասնելու մեթոդները:

Դեսպան Թիմոթի Ջոնսը, ողջունելով աշխատանքային խմբերին, նշեց. «Ցանկանում ենք, որ երկու կողմերը սեփական եզրակացություն ունենան կոնֆլիկտի վերաբերյալ: Մենք թերեւս ունենք կոնֆլիկտի կանխման միջազգային փորձ, սակայն ինչպես լուծել՝ դեռ չունենք բանաձեւը: Սակայն նշեմ, որ ուժի միջոցով չէ, որ կարելի է հաջողության հասնել: Երբ կոնֆլիկտի լուծումը գտնվի, հայն ու ադրբեջանցին շարունակելու են ապրել կողք-կողքի որպես հարեւան, եւ լուծումը պետք է ընդունելի լինի երկու կողմերին: Հենց այդ պատճառով որոշեցինք հրատարակել երկու կողմի կարծիքները»: Ձյունիկ Աղաջանյանն էլ շնորհավորելով նշեց. «Կարծում եմ, այն նպատակները, որ դրված են եղել ի սկզբանե, հաջողվել են, ու խիստ գնահատելի է երկու երկրների միջեւ խիստ սրված իրավիճակը ներկայացնել ու հնարավորություններ տալ հարթելու: Լուծումը պետք է հիմնավորված լինի ժողովրդի քվեի վրա», ասաց արտգործնախարարի խոսնակը:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

«Ուորլդ վիժըն» Գյումրիում

«Ուորլդ վիժըն» միջազգային կազմակերպության տնօրեն Դին Հերշինին օրերս շնորհվել է Գյումրու պատվավոր քաղաքացու կոչում: Նման որոշում կայացվել է ի գնահատումն այն ծավալուն նպաստամատույց աշխատանքի, որ այս կազմակերպությունն ու նրա ղեկավարը վերջին տարիներին իրականացնում են աղետի գոտում եւ մասնավորապես Գյումրի քաղաքում: Դա ե՛ւ մանկական հանգստի ճամբարների բացումն է ու հարյուրավոր անապահով ընտանիքներին ջեռուցման նպատակով էլեկտրաէներգիայի անվճար կտրոնների, սննդի ու հանգստի տրամադրումը, ե՛ւ աջակցությունը դպրոցներին, նախակրթարաններին ու բուժհիմնարկներին, ե՛ւ իրականացվող բնապահպանական, բարեկարգման ու նման այլ ծրագրերը, որոնք օգնում են քաղաքում առկա սոցիալական լարվածության մեղմացմանը: «Ուորլդ վիժընն» աշխատում է հատկապես հետերկրաշարժյան ծնունդ «Անի», «Մուշ» եւ այլ թաղամասերում, որտեղ օգնության կարիք ունեցող մարդկանց թիվն ամենից մեծ է:

Նաեւ լրացուցիչ ընտրություններ

Շիրակի մարզի համայնքապետների 80 տոկոսը ՏԻՄ ընտրությունների արդյունքներով վերընտրվել է պաշտոններում: Անցած կիրակի մարզի 40 համայնքներում կայացան նոր եւ լրացուցիչ ընտրություններ (1 համայնքապետի ու 39 ավագանու): Բաշգյուղի համայնքում թեկնածուների հավասար թվով ձայներ ստանալու պատճառով համայնքապետի հարցը կորոշվի վիճակահանությամբ: Մեծ Սեպասարում համայնքի ղեկավարի թեկնածու չի առաջադրվել, իսկ Գուսաննա գյուղում նախկինում անվավեր ճանաչված ընտրությունները կկայանան նոյեմբերի 17-ին: Ըստ ընտրատարածքային հանձնաժողովների նախնական տվյալների, նոյեմբերի 10-ի լրացուցիչ ընտրություններն ընթացել են օրենքի սահմաններում, առանց լուրջ խախտումների ու միջադեպերի:

Գ. Մ.

Պետեկամուտների նախարարությունը՝ հարկային ծառայություն

Ինչպես տեղեկացանք ՀՀ նախագահի մամուլի ծառայությունից, Ռոբերտ Քոչարյանի հրամանագրով պետեկամուտների նախարարությունը վերակազմավորվել է որպես կառավարությանն առընթեր հարկային պետական ծառայություն: Մեկ այլ հրամանագրով պետեկամուտների նախարար Երվանդ Զախարյանն ազատվել է պաշտոնից եւ նշանակվել կառավարությանն առընթեր հարկային ծառայության պետ:

Մեր կողմից ավելացնենք, որ նոյեմբերի 1-ից ուժի մեջ մտած «Հարկային ծառայության մասին» օրենքով այս վերակազմակերպումը նախատեսված է, ինչի մասին իր վերջին մամուլի ասուլիսի ժամանակ պետեկամուտների նախարարը հայտնել էր լրագրողներին:

Դեպի ապագա տանող ճանապարհ

Սկիզբը էջ 1

Եվ տեւական ընդմիջումից հետո գուցե առաջին անգամ մի ամբողջ սերունդ գիտակցեց Ղարաբաղի պատմական գոյությունը եւ այն, որ «երկաթյա վարագույրից» անդին ոմանք համարձակվում են բարձրացնել տվյալ հարցը:

1985 թ. Լուիզ Մանուկյան-Սիմոնն ինձ համար կազմակերպեց ուղեւորություն Ամերիկա, որտեղ ես գիրք էի գրում Կանադայի եւ ԱՄՆ-ի հայ գաղթօջախների մասին: Գիրքն անվանեցի «Ճանապարհ»: Այնպես պատահեց, որ գրքիս հերոսները ռամկավարներ էին: Այդ բարեկամության շնորհիվ 1988 թ. սկզբին ղարաբաղյան շարժման ծավալումից մեկ ամիս առաջ, ես ԱՄՆ մեկնեցի Շարժման էությունն ու իմաստը քարոզելու, եւ Ղարաբաղին վերաբերող առաջին հրապարակումները հայտնվեցին ռամկավարական «Պայքար» եւ «Միրոր սփեքթեյթր» պարբերականներում: Սփյուռքի ավանդական կուսակցություններից մեկը մյուսին բնավ չհակադրելով հանդերձ կուզեի այստեղ՝ ռամկավարների կազմակերպած «կլոր սեղանի» մոտ ասել, որ ոչ միայն նրանք, այլեւ ամբողջ սփյուռքը, հայկական բոլոր կուսակցությունները, քաղաքական եւ հասարակական բոլոր կազմակերպություններն անմիջապես միացան շարժմանը՝ գիտակցելով դրա ողջ կարեւորությունը համայն հայության ճակատագրի համար:

Այդ միավորման, այդ համընդհանուր օգնության արդյունքներն առկա են: Ունենք Շուշի, որ համարվում է ավելին, քան հաղթանակը: Ունենք ազատագրված տարածքներ, որոնք մեզ համար ոչ թե սոսկ հող են, այլ հայրենիք: Բացի դրանից, միասին այդ շրջաններն անվտանգության իրական գոտի են ինչպես Արցախի, այնպես էլ Հայաստանի Հանրապետության համար: Մեր հայրենակիցների օգնությամբ մենք վերականգնում ենք կենսապահովման ավերված օբյեկտները եւ հատկապես ճանապարհները: Հենց ճանապարհն է այսօր մեր գլխավոր թեման: Երկու տարի առաջ կարծես թե հուժկու տեմպերով սկսեցինք կառուցել «Հյուսիս-հարավ» ճանապարհը: Եվ հանկարծ կարծես սկսեցինք կորցնել տեմպը: Այնպիսի տպավորություն կա, թե ամեն ինչ մնացել է հետեւում, թե սփյուռքն արել է իր գործը, իսկ հիմա կարելի է եւ զբաղվել ինչ-որ ուրիշ բանով: Ինձ թվում է հակառակն է: Ամեն ինչ նոր-նոր է սկսվում: Հայտնի է, որ խաղաղության պաշտպանությունն ավելի դժվար է, քան հաղթանակ տանելը: Հայտնի է նաեւ, որ թուրքն ամեն պահի կարող է վերսկսել ռազմական գործողությունները, եթե տեսնի, որ մենք իրենից թույլ ենք: Այնպես որ, հիմա տեմպերի դանդաղեցումը վտանգավոր է, ինչպես որ դա վտանգավոր է մենամարտող բռնցքամարտիկի համար: Եվ քանի որ, ինչպես ասացի, ռամկավարները եղան ղարաբաղյան շարժման ակունքներում, ցանկալի է, որ նույն եռանդով շարունակեն իրենց փրկարար գործունեությունը: Մենք պետք է հասկանանք, որ ոչ միայն ճանապարհ ենք կառուցում, այլեւ նոր ապրելակերպ, մտածելակերպ, նոր փիլիսոփայություն ենք ստեղծում: Այդ ճանապարհի վրա զինվորներ կփայլեն, հարսանեկան երթեր կլինեն: Այդ ճանապարհը մեզ համար ունի նաեւ վեկտորային իմաստ: Նշանակում է, որ այն մեզ ոչ միայն տանում է հյուսիսից հարավ եւ հարավից հյուսիս, այլեւ պետք է տանի դեպի վերջնական հաղթանակ, դեպի արժանավոր ապագա:

Ծ. Խ. - Ճառ արտասանված նոյեմբերի 12-ին ՀՌԱԿ-ի կազմակերպած կլոր սեղանին, որը նվիրված էր ղարաբաղյան հիմնահարցին:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս՝ 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍՈՒՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայութիւն / հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգչային շարուածը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 375010

Ընթացիկ

Մի քիչ՝ Երեւանի եւ նրա մաքրության մասին

«Մի՞թե ձեզ թվում է, թե քաղաքում եք ապրում», մի անգամ հարցրեց ծանոթներիցս մեկը՝ ցավ պատճառելու չափ դուրս գցելով մեր քաղաքը՝ աշնանային պեյզաժի մեջ: Երեւանը՝ գերխտացած կենտրոնով եւ անտերության մատնված արվարձաններով: Հիշեցի բնակարան գնել ցանկացող իմ՝ բարեկամներից մեկին, որն ապշել էր Չարբախ թաղամասի ամայությունից ու անկենդան թշվառությունից, հատկապես շքամուտքերի, շենքերի վիճակից՝ ծեփաթափ պատեր, խարխլված աստիճաններ, իսկ աղբի մասին խոսելն ավելորդ է: Ինչո՞ւ միայն ծայրամասերը, իսկ Երեւանի կենտրոն-զարկերակը՝ սրճարան-բարերի, կազինո, դիսկոտեկ-ակումբների մեր հպար-հասնում տուն: Այստեղ են ասում՝ «օրը գնացած, շառը մնացած»:

Իսկ Երեւանի կենտրոնը «փթթում» է: Եվ հատկապես սրճարաններով եղած Անկախության հրապարակը: Կարծում եմ, այլեւս անունը պետք է փոխել: Հրապարակը եւ օպերայի սքանչելի շենքը շրջապատված է սրճարանների այնպիսի պատկառելի «բազմությամբ» (բա՞ անունները), որ հազիվ թե այդ հրապարակում երբեւէ անկախություն ծնվի: Դարերով պարծեցել ենք հազար ու մի եկեղեցիների մեր մայրաքաղաք Անիով, մի քանի դար էլ կպարծենանք հազար ու մի սրճարանների մեր Երեւանով: «Երանին» այդ օբյեկտների տերերին, իհարկե: Մնացածներին Անկախության հրապարակի կողքով անցնելն է մնում շենքերի արանքներով անցնելիս այն տպավորությունն ես ստանում, թե բնակիչներն իրենց տան աղբը ցած են նետում, ուղղակի պատուհաններից՝ ինչեր ասես չկան. ծխախոտի տուփեր, ուտելիքի մնացորդներ, պոլիէթիլենային շշեր, տոպրակներ: Հակոբյան փողոցի («Բարեկամություն» մետրոյի հարեւան փողոցներից) բացօթյա շուկայի թերթի կրպակի մոտ դրված մետաղյա աղբարկղերը մշտապես առատ են, իսկ շուրջը՝ մայթեզրին թափթփված աղբը սովորական է, այն դեպքում, երբ մթերքները վաճառվում են 1-2 մետր այն կողմ: Իսկ հանդիպակաց մայթին մսի կրպակներ են իրար կողքի շարված: Պատերի մոտ՝ դրսում, հաճախ կարելի է տեսնել կենդանիների (կով, խոզ) գլուխներ՝ մորթվածի սառած աչքերով: Այս կողմերում՝ մայթեզրերին, գազոններում հատկապես ամռանը շատ էին շները՝ ծուլորեն պառկած խոտերին: Հիմա խոտը չորացել է, փոխարենը՝ աղբ ու կեղտ: Մսավաճառներից մեկի մտքով անցել է շներին նետել այդ գլուխներից, եւ շները «խնջույք են սարքել», մեկ-երկու օր քեֆ արել՝ անցորդներիս թողնելով մնացորդ գանգոսկրերի, ծնոտոսկրերի ու բաց ատամների տեսքով հիանալու «հնարավորությունը»: Եվ այս էլ որերորդ օրն է. քամին չի քշում, անձրեւը չի տանում, մնում է ձյուն գա, ծածկի:

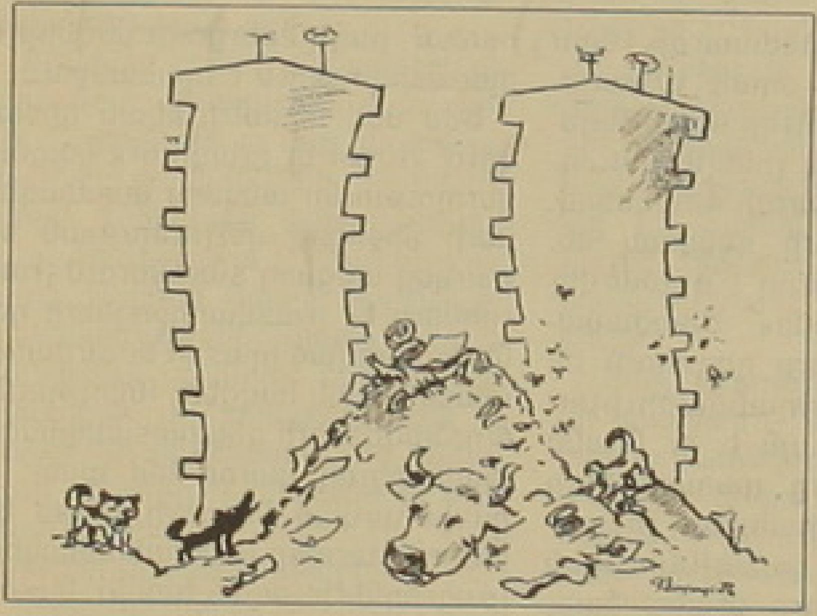

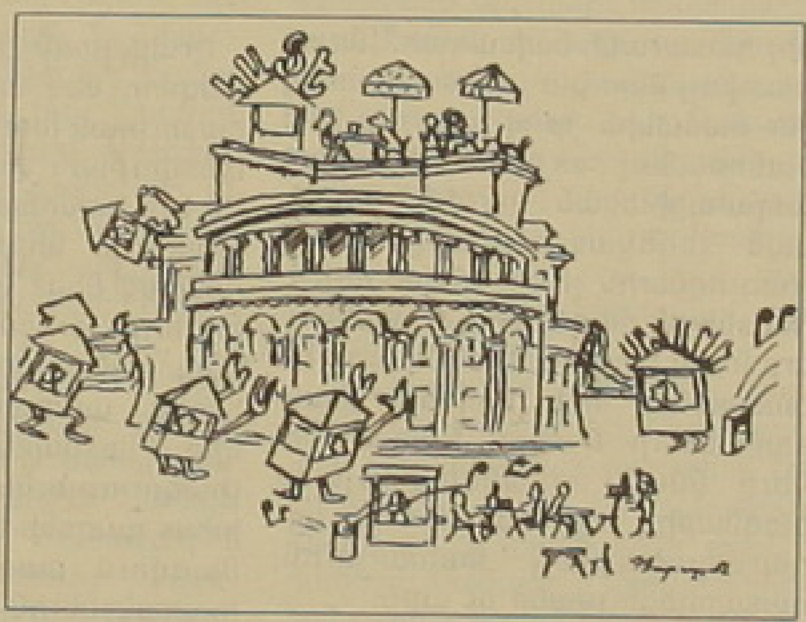

(Համայնքապետներն էլ տրտնջում էին, թե իրենց արտոնությունները խիստ սահմանափակ են, որ մի չոր ծառ կտրելու կամ էտելու իրավունք չունեն, եւ ոչ էլ նույնիսկ փոքր կրպակ արտոնելու իրավունք (ըստ մի աշխատակցի՝ 150-200 դոլարի գործ), որ ամեն ինչ քաղաքապետարանի իրավասությունների մեջ է: Կրպակների համար «դարդ են անում», իսկ քաղաքի մաքրության համա՞ր, իսկ այնտեղ ապրող մարդկա՞նց: Ո՞ւմ հոգն է):

տությունը: Այսօր «վիրահատված» փողոցներով, քարուքանդ Երեւանին աշխուժություն տվողը կիսավեր մայթերին ժամը մեկ բարձրացող սրճարաններն են: (Միանգամից սկսված այս շինարարությունն էլ մի ցավ էր. խախտված տրանսպորտային երթեւեկ, վտանգավոր անցումներ, խցանումներ: Քաղաքն ասես հոգեվարքի մեջ լինի: Ո՞ւր են այդպես շտապում, ավարտելուց հետո, իհարկե, սահուն պողոտաներով քաղաք կունենանք, իսկ առայժմ երեկոները զգուշանալ անպայման պետք է, թե չէ պարապ տեղը կարող ես ոտքդ վնասել: Որեւէ մեկը մտածո՞ւմ է, որ այդ քանդված փողոցներում լուսավորությունը պարտադիր է. երեկո է, մութ է, մեքենայով չես, մարդ ես՝ չես նկատում ու ընկնում ես «չնախատեսված» մի փոս ու մեկ էլ ոտքի վնասվածք ստանում: Իսկ հիվանդանոցներում հո չեն խնայում (դրամի տեսակետից), պատահար է: Դու մեղավոր չես (ոչ էլ իրենք), որ փողոցները փոսառատ են, ու մայթերին ոչ լամպ կա, ոչ լուսավորություն, վճարում ես սահմանված պատկառելի գումարն ու մի կերպ ու երանի տալն անցյալ ժամանակներին, երբ կարելի էր գոնե հանգստանալ նստարաններին՝ առանց դրամ վճարելու: Եվ քանի որ մեր բնակիչների սուրճ խմելու պահանջը հետզհետե մեծանում է (դառը կյանքի՞ց է), ուստի սրճարանների քանակն էլ օրըստօրե շատանում է: Օրըստօրե քաղաքի պատասխանատուները թող այդպես փութկոտորեն մտածեն նաեւ քաղաքն աղբազերծելու մասին: Այս մասին շատ է գրվել, երբ ուղղակի մատնանշում ես տեղը, գալիս, հավաքում, տանում են՝ անպայման հիշեցնելով այդ մասին: Եվ սա վերաբերում է հենց կենտրոնին: Հանրապետության հրապարակի մետրոյի հարակից այգուց մինչեւ Հանրապետության փողոց առնվազն չորս մեծ աղբակույտեր «կշոյեն» աչքդ՝ ամեն տեսակի պարունակությամբ, ամռանը սոսկալի գարշահոտությամբ՝ շների ու բոմժերի հաճախակի ներկայությամբ: Մարդիկ էլ այնպես են սովորել սրան, որ հենց մի քիչ չերեւացող պատ են տեսնում, իրենց տան աղբը «պահ են տալիս» այդ խեղճ պատին: Երբեմն էլ իրար մոտ շարված

Մ. ԲԱԴԱԼՅԱՆ

Մամուլի աղբը բյուրեղացավ մեկ «Օր»-ում

Սկիզբը էջ 1

Հետգրության մեջ լրագրողուհին արտահայտություն է իրեն թույլ տալիս, հարկ է համարում մեկ անգամ եւս սպառնալ, այս անգամ, բոլոր նրանց, ովքեր հավանաբար կաշառք են վերցնում, պատվեր կատարում, մի խոսքով՝ ծախու են. «Այսօրվանից սկսում եւ շարունակում ենք մի շարք «Ովքեր ենք մենք՝ լրագրողներս» խորագրով, որով խոստանում ենք պարբերաբար անդրադառնալ մամուլում առկա բացասական երեւույթներին եւ միտումներին»: Այս տողերը կարդալով, իհարկե, մենք առավոտները սրտատրոփ չենք վազի ու կրպակների առաջ «Օր»-ի համար հերթ չենք կանգնի: Ընթերցողները՝ առավել եւս: Կարծում ենք, այդուհանդերձ, հայ լրագրության դիմակը պատռելու գայթակղությունից այսուհետեւ «Օր»-ը զերծ կմնա, եթե ոչ՝ «Ովքեր ենք մենք՝ լրագրողներս» խորագրի առաջին հերոսները թող լինեն վերոնշյալ թերթի լրագրողները:

Մյուս կողմից, անկեղծորեն պետք է նկատենք, որ «Բացեք ձեր աչքերը» հրապարակումը, եթե չլինեին չորս պոռնոկադրերը, պետք է, որ մտորելու առիթ տային մեզ՝ լրագրողներիս: Մեր մամուլի աղբը բյուրեղացավ «Օր»-ում: Բյուրեղացավ մեկ օրում: Եկեք նժարի վրա դնենք «Բացեք ձեր աչքերը» հրապարակումը եւ բաղդատենք մեր օրաթերթերում ամեն օր հանդիպող եւ վերոնշյալ հրապարակումից քիչ տարբերվող այլ հոդվածներ: Վերցնենք նույն «Առավոտը», որն ընդունակ է իր էջերում Հանրապետության նախագահին անվանել «վիժվածք» կամ նրա գանգի կառուցվածքը համեմատել Թուրքմենբաշու մարմնի համանուն մասի հետ: «Ներխուժել» նախկին բնապահպանության նախարարի ընտանիք եւ «բարոյականության» դասեր հրամցնել ընթերցողներին: Կամ՝ ամեն օր «բնաջնջել» հայ մտավորականությանը, ծաղրուծանակի ենթարկել հայերի ողբերգությունը՝ 1915 թիվը: Մեր մեկ այլ օրաթերթ ամիսներ շարունակ վարկաբեկում էր Արտաշես Գեղամյանի ընտանիքին, մեր ժամանակների ամենահայտնի արձակագրի դուստրն իր «Չորրորդ իշխանություն» կոչված թերթում ամենալկտի բառերով պիտակում է բոլոր նրանց, ովքեր «իրենց» ժամանակների ծնունդը չեն, կամ մեկ այլ օրաթերթ՝ «Հայոց աշխարհ» անունով, որը Ստեփան Դեմիրճյանին թերթի առաջին էջում հագցնում է հարսի շորեր, կամ վիրավորում մեկ այլ թերթի լրագրողուհուն՝ նրան որակելով «լիլիպուտ»: Սա է մեր մամուլը:

Անգամ «Բացեք ձեր աչքերը» հրապարակումը մեզ՝ լրագրողներիս համար դաս չի լինելու: Մենք շարունակելու ենք նախկին եռանդով ոչնչացնել մարդուն, լավը, գեղեցիկը, բարությունը, ներխուժել նրա անձնական կյանք, կեղտոտել բոլոր նրանց, ովքեր մեզ նման չեն մտածում: Բայց այս ոճը վերջիվերջո հեռացնելու, վանելու է ընթերցողին մեր մամուլից, մեզնից:

Հայկական մամուլն այս ճանապարհն է ընտրել: Ե՞րբ ենք հավաքաբար «ոչ» ասելու:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Կենսաթոշակների հերթական չնչին բարձրացում

Հունվարի 1-ից կենսաթոշակների նոր, ոչ մեծ բարձրացում տեղի կունենա: Աշխատանքային ստաժի յուրաքանչյուր տարվա համար 80 դրամ հավելումը կդառնա 100 դրամ, երեկ տեղեկացրեց կենսաթոշակային հիմնադրամի տնօրեն Ֆրունզե Մուշեղյանը: Այդ մասին երեկ որոշում է ընդունել կառավարությունը: Այս հավելման մասին, դեռեւս 2003 թ.-ի բյուջեն առաջին անգամ ներկայացնելիս, հայտարարել էր ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Վարդան Խաչատրյանը: Վերստին հիշեցնենք, որ եթե այս հավելմամբ միջին կենսաթոշակը կավելանա 660-700 դրամով, ապա պետական բարձրաստիճան պաշտոնյաների, դատավորների վարձատրությունը նախատեսվում է ավելացնել մի քանի հարյուր հազար դրամով:

Այդուհանդերձ, Ֆրունզե Մուշեղյանը հպարտորեն ընդգծեց, որ անցյալ տարվա համեմատ կենսաթոշակները կավելանան 50 տոկոսով: Այսինքն՝ 4400 դրամ միջին թոշակը կդառնա 6700 դրամ: Դարձյալ նշվեց, որ ընթացիկ տարում կենսաթոշակները վճարվում են ժամանակին եւ պարտքեր չեն կուտակվում: Պարտքեր, այսինքն՝ ապառքներ չեն կուտակում նաեւ հարկատուները: Հիմնադրամի տնօրենի հավաստմամբ, նախկինում խոշոր պարտքեր ունեցող Ալավերդու «Մանես եւ Վալեքսը», «Կանազը» հիմնականում մարել են դրանք: «Նաիրիտի» հետ պայմանագիր է կնքվել դրանց մարման ժամանակացույցի վերաբերյալ:

Պատասխանելով լրագրողների հարցերից մեկին, Ֆրունզե Մուշեղյանը ներկայացրեց Վրաստանում եւ Ադրբեջանում կենսաթոշակների շուրջ ստեղծված վիճակը: Համաձայն նրա հաղորդման, Վրաստանում վիճակը վատ է: Միջին թոշակի չափը մոտ 6 դոլար է, կուտակված է 50 մլն դոլարի պարտք: Վրաստանի կառավարությունը որոշել է պարտքը մարել 3 տարվա ընթացքում: Ադրբեջանում, ընդհակառակը, պատկերն ավելի լավ է: Այստեղ միջին թոշակի չափը մոտ 18 դոլար է: Հիմնադրամի տնօրենը հայտնեց նաեւ, որ Մերձբալթիկայում միջին թոշակը 100 դոլար է, սակայն սոցվճարների ամենաբարձր չափն է այստեղ՝ 36 տոկոս: Հայաստանում այդ վճարների չափն ամենացածրն է ԱՊՀ-ում՝ 23,2 տոկոս:

Եվս մեկ կարեւոր հարցի՝ ընտանեկան նպաստների վրա թոշակների բարձրացման ազդեցության վերաբերյալ Ֆրունզե Մուշեղյանը հույս հայտնեց, որ որեւէ ազդեցություն դա չի ունենա եւ ավելացրեց, որ նախորդ հոկտեմբերի 1-ի բարձրացումն ազդեցություն չի գործել: Հիշեցնենք, որ նմանատիպ մի բարձրացումից հետո որոշ ընտանիքներ մի քանի հարյուր դրամի հավելման պատճառով զրկվեցին մի քանի հազար դրամ կազմող նպաստներից:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Երեւան-Թբիլիսի նոր չվերթ, գինը՝ 130 դոլար

Լրագրող Քեն Սթիլը «Eurasia.net» ինտերնետային սայթում գրում է, որ մոտակա օրերին «Կովկասյան ավիաուղիներ» ընկերությունը կիրականացնի Թբիլիսի-Երեւան, Թբիլիսի-Բաքու եւ Թբիլիսի-Բաթում օդային թռիչքներ: «Կովկասյան ավիաուղիները», որը հիմնվել է ամերիկյան ներդրողների մասնակցությամբ, նշված ուղղություններով չվերթները կկազմակերպի 30 տեղանոց շարժանիվ-պտուտակային «էմբրաեր» բրազիլական արտադրության ուղղաթիռներով:

Նորաստեղծ ավիաուղիներին վարկավորել են ամերիկյան մասնավոր արտաքին ներդրումների կորպորացիան՝ 5 մլն դոլար եւ Պենտագոնին կից գործող «Լոքհիդ Մարտին» կորպորացիան՝ 1 մլն: Նախագծի հեղինակ եւ մենեջեր Ռոբերտ Քրիստիանը վստահ է, որ իր նախաձեռնությունը հաջողություն կունենա մի քանի պատճառներով: Նախ, նշված երեք ուղղություններով թռիչքներ չեն իրականացվում արդեն մի քանի տարի, երկրորդ՝ Բաքու-Թբիլիսի-Ջեյհան նավթատարի շինարարության ընթացքում ուղեւորների պակաս չի զգացվի եւ երրորդ՝ Հարավային Կովկասում աշխատող միջազգային բարեգործական ընկերությունների, տարբեր միջազգային կազմակերպությունների, դեսպանատների աշխատողները, գործարարները Թբիլիսիից Բաքու հասնելու համար այլեւս չեն վատնի 6-8 ժամ: Քրիստիանի ասելով՝ էներգետիկ ոլորտում աշխատող ընկերություններն արդեն իսկ պատվիրել են 25-ական տոմսեր առաջին չվերթների համար, ինչը երաշխավորում է առաջին իսկ օրերին ֆինանսական հաջողությունը:

Թբիլիսի-Բաթում չվերթի մեկ ուղղությունը կարժենա 95 դոլար, Թբիլիսի-Երեւանը՝ 130, Թբիլիսի-Բաքուն՝ 190: Հարկ եղած դեպքում «Կովկասյան ավիաուղիները» կիրականացնի նաեւ չարտերային թռիչքներ: Սկզբնական շրջանում նախատեսվում է շաբաթական հինգ չվերթ Թբիլիսիից-Երեւան, 3-ը՝ Բաքու:

«Ազգի» կողմից հավելենք, որ մի քանի տարի առաջ «Հայկական ավիաուղիները» ստիպված եղավ չվացուցակից հանել Երեւան-Թբիլիսի չվերթը, քանի որ ֆինանսապես չէր արդարացնում իրեն: Ընդ որում, մեկ ուղղությամբ տոմսի արժեքն ընդամենը 50 դոլար էր: Հաշվի առնելով այս հանգամանքը, կարելի է ասել, որ Երեւան-Թբիլիսի նոր չվերթը շարքային քաղաքացու համար չէ:

Հանցագործը բռնվեց կարճ ժամանակ անց

Նոյեմբերի 13-ի երեկոյան լրագրող Մարիետա Մակարյանը, աշխատանքից տուն վերադառնալիս, Նորքի IV զանգվածում գտնվող իր շենքի մոտ ենթարկվել է հարձակման: Հանցագործը նրան հրում ու գցում է գետնին, հափշտակում պայուսակը ու դիմում փախուստի: Լրագրողի օգնության կանչերին արձագանքում են ու օգնության շտապում թաղամասի մոտակա շենքերի բնակիչները եւ ՆԳ խորհրդայինի ոստիկանության աշխատողներն ու կարճ ժամանակ անց բռնում գողին (Զավադյան Դավիթ, ծնվ. 1973 թ., բնակվում է Նորքի VI զանգվածի 20 շենքում): Դեպքի առիթով հարուցվել է քրեական գործ: Լրագրողին պատճառել է թե ֆինանսական, թե հոգեբանական եւ թե առողջական վնաս: Ըստ նախնական տվյալների, կասկածյալը բազմաթիվ նման արարքներ է իրականացրել Նորքի մի քանի զանգվածներում, եւ ոստիկանությունը վաղուց փնտրում էր նրան:

Դատական տեղեկատվության անմատչելիությունը հակադրվում է ընթերցողի պահանջներին

Վերջերս մամուլի թեմայով սոցիոլոգիայի ինստիտուտի կատարած հարցման արդյունքները պարզել են, որ հարցվողների 27,1%-ը ընդհանրապես չի վստահում թերթերին, իսկ 13,8%-ը ներկայացվող թեմաները հետաքրքիր չի համարում եւ այդ պատճառով թերթ չի ընթերցում: Եթե համադրենք այս երկու թվերը, կտեսնենք, որ մամուլը կորցրել է իր ընթերցողին հիմնականում չվստահելու եւ անհետաքրքրական լինելու պատճառով: Նույն հարցումը ցույց է տվել, որ ընթերցողը չափազանց բարձր է գնահատում տեղեկատվության օբյեկտիվությունը, հավաստիությունը, տարբեր աղբյուրներից ձեռք բերված, ստուգված եւ համադրված տեղեկատվությունը: Դրա կողքին շատ բարձր են գնահատում տեղեկատվության օպերատիվությունը: Սրանք արդարացի եւ լուրջ պահանջներ են, սակայն չեն ապահովվում օբյեկտիվ եւ սուբյեկտիվ պատճառներով:

Սուբյեկտիվն այն է, որ լրագրողների սերնդափոխություն է կատարվում, սակայն սկսնակներն իրավական բնագավառը լուսաբանելու փորձառություն եւ անհրաժեշտ ինֆորմացվածություն չունեն, հետեւաբար թեմայի լուսաբանումը պրոֆեսիոնալ չի կարող լինել: Օբյեկտիվ պատճառները հանգում են տեղեկատվության անմատչելիությանը: Դատական համակարգում լրագրողների ձեռք բերած ամենամեծ նվաճումը դատաքննություններին անարգել մասնակցությունն է, հատկապես երբ խոսքը վերաբերում է հասարակական հնչեղություն ունեցող դատավարությունների լուսաբանմանը: Իրավական համակարգի լուսաբանում ասվածը հիմնականում հենց այդպես էլ ընկալվում է: Եթե հարցումների ժամանակ դատավորին կամ լրագրողին հարցնում են՝ համակարգի տեղեկատվությունը մատչելի՞ է, որպես կանոն պատասխանում են՝ «այո, մեզ թույլատրում են լուսաբանել դատավարությունները»: Այս հարցում, այլ երկրների համեմատությամբ, հայ լրագրողները նույնիսկ առավելություններ ունեն. քրեական գործերով դատաքննությունների ժամանակ հիմնականում թույլատրվում է տեսագրել, լուսանկարել, ձայնագրել:

Վերը նշված հարցումը ցույց է տվել, որ ընթերցողն իրեն հետաքրքրող թեմաները դասակարգելիս առաջնային է համարել իրավական թեմաների լուսաբանումը: Միաժամանակ, իրավական թեմաներ ասելով նկատի ունի միայն դատարանները: Դատական համակարգը միայն դատարանները եւ դատաքննություններին մասնակցությունը չէ: Համակարգ հասկացությունը ներառում է արդարադատության նախարարությունը, արդարադատության խորհուրդը, դատարանների նախագահների խորհուրդը, նաեւ՝ փաստաբանական միությունները, որոնց գործունեության ամբողջությունն է պատկերացում տալիս դատական համակարգի մասին:

Սակայն նշված կառույցներից ոչ մեկը դեռեւս չի իրագործել «Քաղաքացիների առաջարկությունները, դիմումները եւ բողոքները քննարկելու կարգի մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի պահանջները: Այսինքն, հանդես չի եկել մամուլի հաղորդագրություններով, հայտարարություններով, մամուլի ասուլիսով՝ գնահատական տալու իր ղեկավարած օղակի գործունեությանը: Թվում էր, Դատարանների նախագահների խորհրդի ինտերնետ էջի բացումը, որը տեղի ունեցավ սեպտեմբեր ամսին, զգալի օգնություն կլիներ այս հարցերի պատասխանը գտնելու համար, սակայն մինչ օրս ոչ ոքի չի հաջողվել կար- դալ էջը:

Դատավորներն իրենք ասում են. «Ցավ ենք զգում, երբ ոչ ստույգ փաստեր են ներկայացնում, նախքան հրապարակելը պետք է ստուգել նյութերի հավաստիությունը»: Համամիտ ենք նրանց հետ, սակայն միշտ չէ, որ մեզ հաջողվում է լիարժեք ճշտել տեղեկատվությունը: Հարկադրված ընտրել ենք տեղեկատվություն ստանալու գրավոր տարբերակը, եւ մեր թղթապանակն օր-օրի հարստանում է զանազան գաղտնիքների անվան տակ ներկայացվող մերժումներով, ոչինչ չասող պատասխաններով կամ արհամարհանքով, ինչպիսին ընտրել էր Քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի նախագահ Մարաս Կոստանյանը: Նա չպատասխանեց մեր նամակին, որով խնդրում էինք ծանոթանալ արդեն ավարտված քաղաքացիական գործին: Դատական տեղեկատվությունը միայն լրագրողներին չէ, որ անմատչելի է: Հայտնի են բազմաթիվ օրինակներ, երբ նույն խոչընդոտները կարող են առաջանալ նաեւ կողմերի, փաստաբանների համար: Քաղաքացիները նման բովանդակությամբ բազմաթիվ բողոքներ են հղել արդարադատության նախարարին, դատախազությանը եւ այլն:

Լրատվամիջոցների նկատմամբ դատավորների վերաբերմունքն իր ձեւակերպումն է գտել Դատարանների նախագահների խորհրդի 2001 թ. դեկտեմբերի 27-ին ընդունած Դատավորի վարքագծի կանոնագրքում: «Դատավորը պարտավոր է ըմբռնումով վերաբերվել դատարանի գործունեությունը լուսաբանող լրատվական միջոցներին, չխուսափել հասարակական վերահսկողությունից, եթե դրանցով չի հակասի արդարադատության շահերին, կասկած չի հարուցի դատարանի անկողմնակալության նկատմամբ»:

Այդ «եթե»-ն մեծ հնարավորություններ է տալիս այն դատավորներին, որոնք սեփական հայեցողությամբ են լուծում դատավարության փակ կամ բաց լինելը եւ լրագրողին պարտադրում են ենթարկվել փակ լինելու մասին ոչ թե դատարանի որոշմանը, այլ՝ իրենց հայտարարությանը: Ինչպես «Նոյյան տապանի» թղթակցի հետ վարվել է Կենտրոնի դատավոր Գայանե Կարախանյանը: Լրագրողի ասելով, հայրենասիրական քարոզներ կարդալով դահլիճից դուրս է հրավիրել՝ արգելելով լուսաբանել սահմանախախտ քրդերի դատավարությունը:

Իրավական համակարգի մաս կազմող մեկ այլ օղակ՝ Արդարադատության խորհուրդը (ԱԽ), տեղեկատվության փակ լինելն ամրագրել է իր կանոնակարգի 4-րդ կետով. «Խորհրդի նիստերը դռնփակ են, դռնբաց նիստ կարող է գումարվել խորհրդի որոշմամբ»: Միաժամանակ, դատավորները դժգոհում են իրենց անպաշտպանվածությունից: Պատճառն այն է, որ նրանց լիազորությունները դադարեցնելը խիստ գաղտնի է պահվում, չի նույնացվում բաց դատաքննության պահանջներին, որը նրանց նաեւ պաշտպանվելու հնարավորություն կտա:

Գնալով մեծանում է քաղաքացիների դժգոհությունը փաստաբանների գործունեությունից: Դժգոհում են, որ նրանք, չտիրապետելով մասնագիտական էթիկան, զանազան խաբեությունների են դիմում, սակայն միություններին ուղղված իրենց բողոքների ճակատագիրն անհայտ է: Ավելին, փաստաբանական միությունները դեռեւս չեն հրապարակել փաստաբանների կարգապահական վարույթների արդյունքները՝ այդ հարցում ձգտելով հետ չմնալ դատավորներից ու դատախազներից:

Մեր կարծիքով, լրագրողների ու դատավորների անխուսափելի դարձած առճակատման պատճառը դարձյալ տեղեկատվության անմատչելիությունն է: Լրագրողների դեմ ներկայացված հայցերը հիմնականում պատվի եւ արժանապատվության հայցեր են: Եթե վերլուծելու լինենք, էթիկայի խախտումների պատճառը ոչ այնքան լրագրողների չիմացությունն է, որքան տեղեկատվության պակասը: Ստացվում է, որ լրագրողը պետք է ենթադրությունների կամ կիսատ-պռատ լսածի վրա հիմնվի, քանի որ մենք աշխատում ենք ընթերցողի համար, իսկ ընթերցողը մեզնից օբյեկտիվություն է պահանջում:

Եվս մեկ հետաքրքրական դիտարկում. «Խոսք եւ իրավունք» կազմակերպությունը անկախ մասնագետների միջոցով վերլուծության ենթարկեց անցնող տարիներում լրագրողների եւ լրատվամիջոցների դեմ ներկայացված պատվի եւ արժանապատվության հայցերի քննությունը: Փորձագետների գնահատականներն ամփոփելով կարող ենք ասել, որ բավարարված հայցերի գրեթե կեսով դատարանը սահմանափակել է լրագրողների ազատ խոսքի, կարծիք հայտնելու իրավունքը: Եվրոպական դատարանը լրագրողից չի պահանջում փաստերի հավաստիություն, նյութերը ավելի շատ պետք է հավասարակշռված լինեն: «Դատարանները չեն կարող մամուլի փոխարեն որոշել, թե լրագրողներն ինչ եղանակով պետք է պատրաստեն իրենց նյութերը, որ դրանք մանրակրկիտ հետազոտման արդյունք լինեն եւ ցույց տան կատարված լրագրողական աշխատանքի լրջությունը», ասվում է Եվրադատարանի փաստաթղթերում:

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ
ՀԵՏԱՔՆՆՈՂ ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐԻ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Մեր նորոգված ու բարենորոգված դատական համակարգը

Հանրապետությունը ծանր օրեր էր ապրում: Ծանր էր նաեւ Լոռիում: Ու մի օր էլ լոռեցի Գիքորենց տունը կռիվ էր ընկել: Գիքորն ուզում էր գնալ Հինդ ու Հնդստան քարվան կտրի, բերի լցնի տուն, որ իրենք էլ ուրիշների նման ճոխ ապրեն, ծնողները չէին թողնում:

- Չենք ուզում, էդ անիրավ աշխարհը մի գնա:

Գիքորը չլսեց ծնողներին ու մի առավոտ ճամփա ընկավ դեպի Հնդստան: Շատ էր գնացել, թե քիչ, էդ միայն ինքը գիտեր, հասավ մի մեծ քաղաք: Դես ման եկավ, դեն ման եկավ, քարվան չկար ու չկար: Դու մի ասի նա Հնդստան գնալու փոխարեն Երեւան էր հասել: Է՜, ինչ անենք, պատահում է: Նախկինում էլ Կոլումբոսը Հնդկաստան գնալու փոխարեն գնաց ու սխալմամբ Ամերիկան հայտնագործեց: Եղածը եղած է, երեւի բարին էդ էր, բայց հո դատարկաձեռն հետ չէր դառնա: Քարավան չկար, կրպակներ ինչքան ուզես փողոցի երկայնքով շարված: Դես ման եկավ, դեն ման եկավ, Մալաթիայի շուկայում աչքը մեր կրպակին առավ, դուռն էլ բաց գտավ ու ներս մտավ: Ծոց ու գրպան փողերը լցրեց, դուրս փախչելիս աչալուրջ ոստիկանը բռնեց ու դատի տվեց: Ես ակամա բախտ ունեցա շփվելու ու ծանոթանալու մեր նորոգված ու բարենորոգված դատ ու դատաստանի հետ, որի մասին այնքան շատ է ասվում ու գրվում:

Ոստիկանական պահակախումբը դատարանի դահլիճ բերեց Գիքորին: Դատը տեղի ունեցավ 1999 թ. օգոստոսին, միանձնյա վարում էր Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքի առաջին ատյանի դատավոր Ռ. Թովմասյանը. չկային նախկինում սովորույթ դարձած ժող. ատենակալները: Ճիշտ է, կար նաեւ պետմեղադրող դատախազ Բ. Ոսկանյանը, բայց նրանք բոլոր գործողություններում այնքան միասնական էին, որ կարելի էր միանձնյա համարել: Չկար նաեւ դատապաշտպան. ինձ սկզբում թվաց, թե դա նույնպես բարենորոգման արդյունք է: Հետո, երբ ելույթ ունեցավ պետմեղադրող դատախազ Բ. Ոսկանյանը, ինձ համար պարզ դարձավ, որ դժվարին ժամանակներ են նաեւ դատական համակարգում, եւ այդ երկու պաշտոնները Ոսկանյանը պարզապես համատեղում է: Հոդվածը, որով մեղադրվում էր Գիքորը, նախատեսում էր 2-5 տարի ազատազրկում, բայց ըստ դատախազի մեկնաբանության, առկա էր «մեղմացուցիչ դեպք հանգամանքը», նախ՝ «դուռը բաց գտած է ու ներս մտած է», եւ մեկ էլ՝ հանրապետությունում տիրող սոցիալական ծանր վիճակն է նրան դրդել այդ քայլին: Նա պահանջեց երկու տարի ազատազրկում, այդպես էլ արեցին, «բռնեցին գյադին» Լոռու մարզի Մարգահովիտ գյուղի բնակիչ Գրիգոր Գառնիկի Դանիէլյանին, դատապարտելով երկու տարի ազատազրկման: Եվ որպես վնասի փոխհատուցում ինձ վճարելով հասցրած 100 հազար դրամի վնասը:

Ինչպես ասացի, դատավոր Ռ. Թովմասյանը դատը մենակ էր վարում: Ինքը մեկ՝ գործերը հազար ու մեկ, ո՞ր մի գործի հետեւից հասնի: Եվ դա էր պատճառը, որ մյուս դատի ժամանակ դատարանի դահլիճից կորցրեց Վանո Սիրադեղյանին: Ի՞նչ անես, Վանոն էլ Գիքորի նման գողություն չէր արել, որ ոստիկանական պահակախումբ կարգեր: Օրենքը եւ Վանոյին հավատարիմ բերաններն ասում էին, որ նա անձեռնմխելիության իմունիտետ ունի: Վանոն այն ճարպկությամբ փոխարինեց անհետանալու իմունիտետով եւ չքացավ: Հիմա խեղճ դատավորի աչքը Վանոյի ճամփին է, թե երբ կգտնի, որ հարցնի՝ նա մեղավո՞ր է, թե՞ չէ: Էդ իմունիտետից, ոչ Վանոյից, ունեն նաեւ մեր ԱԺ պատգամավորները, որոնք, չխնայելով իրենց իսկ բարենորոգած դատական համակարգին, իրենց պաշտպանեցին համակարգից իմունիտետով՝ անպաշտպան թողնելով հազարավոր ու միլիոնավոր հասարակ մահկանացուներին, կամ էլ գուցե.

«Նրանց արինը կարմիր է մերից,
Թե՞ ավել հունար դուրս կգա ծերից...»:

Հրաշք է մեր բարենորոգված դատական համակարգը, սակայն սա միայն մի մասն է այդ հրաշքի, մյուս՝ ավելի հետաքրքրական մասը վնասի բռնագանձումն էր, ավելի ճիշտ՝ չգանձումը:

Հանրապետական դատական ակտերի հարկադիր կատարման վարչությունը տեղավորված է Աջափնյակ թաղամասում՝ «Արագած» կինոթատրոնի դիմացի տասնվեց հարկանի շենքում: Շենքի հարյուրավոր սենյակներից ելումուտ էին անում ուսադիրներով հազարավոր աշխատողներ: Պատասխանատու աշխատողը խորհուրդ տվեց սպասել Լոռու մարզի դ.ա.հ.կ. բաժնի պատասխանին, որը մի քանի օր անց ստացվեց: Կիսաընթեռնելի գրությունը տեղեկացնում է, որ պարտապանը նյութական ծանր վիճակում է, եւ «գումարը բավարար չէ ի կատար ածելու դատավճիռը»: Արդեն բոլորել է 3 տարին, ոչ մի լուր ոչ Գիքորից, ոչ էլ մեր բարենորոգված դատական համակարգից: Կից գրությամբ էլ բաժնի վարիչ Ի. Առուշանյանը խորհուրդ էր տալիս դիմել Լոռու մարզի դատարան: Այդպես էլ կանեի, բայց քանի որ «դատարանի անունը լսելիս «վրաս դող կուգա», խորհուրդը չլսեցի, բայց ինքս ինձ մտածեցի՝ մի ամբողջ համակարգ է գործում հանրապետությունում՝ ծախսելով միլիոնավոր, գուցե միլիարդավոր դրամ, որպեսզի անհեթեթ եւ անիմաստ խորհուրդներ տա:

Համոզված եմ, որ համակարգի պահպանման ծախսերը շատ անգամներ կգերազանցեն իրենց իսկ բռնագանձումներին: Հետո ասում ենք՝ ճեղքվածք կա: Ճեղքվածք, որը անորոշ է:

Լուսահոգի Կարեն Դեմիրճյանը լավատես էր եւ չէր ուզում նկատել ճեղքվածքը ու ասում էր. «Մենք բոլորս գտնվում ենք փոսի մեջ, պետք է մի փոսից դուրս գանք, հետո տեսնենք՝ ինչ ենք անելու»: Նա գնաց՝ մեզ բոլորիս թողնելով փոսի մեջ, բայց չկարծենք, թե փոսում գտնվողները չգիտեն ինչ են անում: Մի մասը լավ էլ գիտի, թե ինչ է անում ու լավ էլ քեֆ ու բարիք է հավաքում, իսկ մյուս մասն էլ, որ անճար է եւ չգիտի ինչ անել, հարմարվել է փոսին ու ապրում է, էլի՝ միշտ աչքը տնկած, որ հանկարծ փոսը չվերածվի անդունդի, որ վերին ատյաններում ճեղք է անվանվում:

Զարմանալի ժողովուրդ ենք մենք, լոտո ենք թողարկում, կապիտալ շինարարություն թե նորոգման աշխատանքներ կատարում, բոլոր գործերը բարի ենք անվանում: Ինչ խոսք, որոշ մարդկանց համար իսկապես բարի է, բայց ոչ ժողովրդի համար, ու բարին ստանալուն զուգընթաց ավելի է ծանրանում ժողովրդի վիճակը:

ՄԵՐՈՒԺԱՆ ՄՈՎՍԻՍՅԱՆ

Էջեւիթը Կիպրոսի շուրջ կրքեր է բորբոքում

Նրան ձայնակցում է Գյուրելը

«Ազգը» նախորդ համարում, անդրադառնալով Կիպրոսի վերաբերյալ ՄԱԿ-ի նոր բանաձեւին, կարծիք էր հայտնել, որ դրա արձագանքները Հունաստանում եւ Թուրքիայում դրական են, եւ առանձնակի ընդգծել էր թուրքական զինված ուժերի գլխավոր շտաբի մոտեցման կարեւորությունը: Ընդգծումը պատահական չէր, թերեւս պայմանավորված էր բանաձեւում սահմանների փոփոխության կետի առկայությամբ: Դա ենթադրում է թուրքական հատվածի կրճատումը, իսկ այդ հատվածը 28 տարի շարունակ թուրքական զինված ուժերի վերահսկողության տակ է:

Գլխավոր շտաբը բանաձեւին դեռեւս որեւէ գնահատական չի տվել: Չի բացառվում, որ նրա գնահատականը ոչ դրական լինի: Համենայն դեպս, Անկարայի համալսարանի քաղաքագիտության ֆակուլտետի պրոֆ. Հասան Քյոնին թուրքական հեռուստատեսությամբ նշեց, որ բանաձեւը գլխավոր շտաբին հավանաբար չի գոհացնում: Սա, իհարկե, չի նշանակում, թե բանաձեւը կմերժվի կամ մերժման պատասխանատվությունն իր վրա կվերցնի գլխավոր շտաբը:

Թեեւ վարչապետ Բյուլենթ Էջեւիթը եւ նրա կառավարության անդամները Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովի ընտրություններից հետո նախագահ Ահմեդ Նեջդեթ Սեզերին հրաժարական են ներկայացրել, այսինքն՝ պատասխանատվության որեւէ խնդիր չունեն, բայց եւ այնպես բանաձեւի շուրջ ավելորդ կրքեր են բորբոքում: Իսկ արտգործնախարար Շյուքրու Սինա Գյուրելը կրքեր բորբոքելիս միաժամանակ հարձակումներ է գործում ինչպես Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի, այնպես էլ նրա «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության վրա:

Ինչո՞ւ: Մինչ հարցին պատասխանելը նշենք, որ նոյեմբերի 13-ին Էրդողանը մեկօրյա աշխատանքային այցով եղել է Հռոմում, որտեղ հանդիպել է Իտալիայի վարչապետ Սիլվիո Բեռլուսկոնիին եւ խորհրդարանի նախագահ Կասսինիին: Բեռլուսկոնին խոստացել է, որ Եվրամիության անդամակցության հարցում կաջակցի Թուրքիային: Ըստ երեւույթին Բեռլուսկոնի-Էրդողան հանդիպումն անցել է շատ ջերմ մթնոլորտում: Ավելին՝ Իտալիայի վարչապետը, նկատի ունենալով Էրդողանին, Հռոմում Թուրքիայի դեսպան Նեջաթի Ութքանին ասել է. «Ես այս մարդուն շատ սիրեցի»:

Հարցը սակայն Բեռլուսկոնին չէ, այլ հանդիպումների ավարտին Էրդողանի մամուլի ասուլիսը, որին թուրք եւ օտարերկրացի շուրջ 250 լրագրող է մասնակցել, եւ Կիպրոսի վերաբերյալ ՄԱԿ-ի նոր բանաձեւի առնչությամբ նրա խոսքերը: Թուրքական հեռուստատեսության վկայությամբ Էրդողանն ասել է. «Սահմանների փոփոխությունը մեզ չի անհանգստացնում, միայն թե Ռաուֆ Դենքթաշը դա ընդունի»:

Մինչ Կիպրոսի թուրքական կողմի առաջնորդ Դենքթաշը, որը դեռեւս ապաքինվում է Մ. Նահանգներում, բանաձեւի մասին կարծիքի համար լրացուցիչ ժամանակ է խնդրում ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Կոֆի Անանից, իսկ Անկարայի կուլիսներում սկսում են ենթադրություններ անել, թե այդ կարծիքը բացասական է լինելու, ահա Էջեւիթը վարչապետարանում արտգործնախարար Գյուրելի եւ նախարարության բարձրաստիճան բյուրոկրատների մասնակցությամբ խորհրդակցություն է հրավիրում:

Խորհրդակցությունից առաջ Էջեւիթը քննադատության է ենթարկում ՄԱԿ-ի վերոհիշյալ բանաձեւը, սխալ է համարում դրա ներկայացման ժամանակացույցը պատճառաբանելով, թե «Հյուսիսային Կիպրոսի Թուրքական Հանրապետության» նախագահ Դենքթաշը հիվանդ է, իսկ Թուրքիայում ձեւավորված չլինելու պատճառով բացակայում է կառավարությունը, ապա անընդունելի է համարում ի վնաս թուրքական հատվածի տարածքային զիջումները:

Այդ ընթացքում Գյուրելը հայտարարում է, որ ՄԱԿ-ն այդ բանաձեւն իբր հույների հետ է մշակել, եւ սահմանների փոփոխության մասին վերոհիշյալ խոսքերի համար բուռն հակազդեցություն է ցուցաբերում ինչպես Էրդողանին, այնպես էլ նրա կուսակցությանը:

Նոյեմբերի 14-ի առավոտյան թուրքական հեռուստատեսության էկրանից պրոֆ. Հուսեին Բաղջին ՄԱԿ-ին հանիրավի մեղադրելու, առավել եւս միջազգային ամենահեղինակավոր կառույցի նկատմամբ ակնհայտ անվստահության համար քննադատեց Գյուրելին: Այնուհետեւ նա ավելացրեց, որ բանաձեւը կարելի է բանակցությունների համար հիմք ընդունել, որովհետեւ դրանով Կիպրոսում թուրքերն այլեւս ազգային փոքրամասնություն չեն դիտվում, ինչը, ըստ Դենքթաշի, հակամարտության գլխավոր պատճառն է:

Ըստ երեւույթին, Էջեւիթն ու Գյուրելն էլ եվրոպական երկրներին դրական ազդանշաններ հաղորդող Էրդողանին եւ ՄԱԿ-ի նոր բանաձեւը քննադատելու պատճառներ պետք է ունենան: Բանաձեւը Կիպրոսի հիմնահարցի կարգավորման նախադրյալներ է ստեղծում, իսկ Էրդողանն, այնուամենայնիվ, նպաստում է դրան: Մինչդեռ Թուրքիայում կան քաղաքական ուժեր, որոնք անցած 28 տարիների ընթացքում ամեն կերպ ձգտել են անլուծելի դարձնել այդ հակամարտությունը:

Հակամարտության անլուծելիությունն անխուսափելիորեն հանգեցնում է Կիպրոսի մասնատմանը: Իսկ մասնատումը նախադրյալներ է ստեղծում, որպեսզի կղզու թուրքական հատվածը ժամանակի ընթացքում կցվի Թուրքիային: Եթե հետահայաց անդրադառնանք կիպրական հիմնահարցի պատմությանը, ապա չենք դժվարանա կռահել, որ թուրքական իշխանությունների վերջնական նպատակը հենց Կիպրոսի մասնատումն է եղել:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Մոսկովյան Արարատը եւ «թուրքական Կրեմլը»

Էթնիկական թեման հյուրանոցային գործում

Հինգ աստղանի հյուրանոցները մեծ մասամբ նման են իրար. մոտավորապես նույն բարձր գներն են, ճկված ոտքերով իտալական կահույքը, թանկարժեք սանտեխնիկան եւ բարեկիրթ անձնակազմը: Այցելուները հաճախ դժվարանում են ընտրություն կատարել նման հյուրանոցների միջեւ: Աչքի ընկնելու եւ հյուրերին գրավելու նպատակով հյուրանոցատերերը երբեմն դիմում են ներկայումս մոդայիկ դարձած էթնիկական թեմային:

Մոսկվայի կենտրոնում վերջերս բացված «Արարատ պարկ Հայաթ Մոսկվա» հյուրանոցի մասին «Ազգը» ժամանակին գրել է: Հինգ աստղանի այդ հյուրանոցին անդրադարձել են նաեւ մոսկովյան թերթերը: «Նեզավիսիմայա գազետան», օրինակ, նշում է, որ «Hyatt International» ցանցին պատկանող «Արարատ պարկ Հայաթ Մոսկվան» կառուցված է ըստ հայկական թեմաների: Առասպելական «Արարատ» ռեստորանի տեղում «Լուսինե» հայկական կոնցեռնի ուժերով շքեղ հյուրանոց կառուցվեց: «Լուսինեն» Մոսկվայում հայտնի է մասնավորապես նրանով, որ զբաղվել է Տրետյակովյան պատկերասրահի եւ Մուսին-Պուշկինի առանձնատան նորոգման աշխատանքներով:

Այսպիսին է լինելու թուրքական «Կրեմլը»:

11 հարկանի «Արարատ պարկ Հայաթ Մոսկվան» կառուցված է նեոկլասիցիզմի ոճով: Ներսը զարդարված է հայ նկարիչների գործերով եւ Արարատ լեռան ու Նոյյան տապանի պատկառազդու քանդակով: Հայկական խոհանոցից բացի կա սուշի-բար:

Իսկ Թուրքիայում ռուսաստանցի բազմահազար զբոսաշրջիկների ներկայությունը «World of Wonders» հյուրանոցային ցանցի տերերին հուշեց նոր հյուրանոց կառուցել «ռուսական» ոճով: Թուրքերը մտադիր են «WOW Kremlin Palace» նոր, շքեղ հյուրանոցի կառուցման ընթացքում հիմք ընդունել մոսկովյան Կրեմլի ճարտարապետական հորինվածքը: Ապագա հյուրանոցը կոչված է ռուսաստանցիներին հրապուրելու նրանով, որ կունենա Կրեմլի աշտարակների, տաճարների, պալատների եւ նույնիսկ մերձակա Կարմիր հրապարակի նմանակները:

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

Ադրբեջանում արտաքին եւ ներքին միգրացիան հասել է վտանգավոր չափերի

Ադրբեջանից աշխատունակ բնակչության 30 տոկոսը վերջին տասը տարիներին լքել է հանրապետության տարածքը, իր երեկվա համարում գրում է Բաքվի «Էխո» թերթը՝ վկայակոչելով Խաղաղության, մշակույթի եւ ժողովրդավարության կենտրոնի ղեկավար Ռաուֆ Ռաջաբովի ուսումնասիրությունները:

Ըստ Բաքվից ստացվող տարբեր տեղեկությունների, Խորհրդային Ադրբեջանի 8 մլն բնակչությունից այսօր հանրապետությունում մնացել է 4,5-5 միլիոնը, որից 3-3,5 միլիոնը՝ մայրաքաղաք Բաքվում եւ արվարձաններում՝ Ապշերոնի թերակղզում: Ռաուֆ Ռաջաբովի ասելով, ադրբեջանական աշխատուժը «ծառայում է» Ռուսաստանին, Ուկրաինային, Իրանին, Թուրքիային, եվրոպական երկրներին: Աննախադեպ չափերով հանրապետությունը լքում են ոչ ադրբեջանցիները՝ ռուսները, հրեաները, ուկրաինացիները: Տասը տարիների ընթացքում Ադրբեջանից արտագաղթել են 600 հազար այլազգիներ, չհաշված ավելի քան 400 հազարանոց հայությունը: Ըստ Ռաջաբովի, այսօր Ադրբեջանում ոչ ադրբեջանցիների թիվը մոտ 800 հազար է, որն օր-օրի կրճատվում է:

Ճիշտ է, վերջին մի քանի տարիներին Ադրբեջանից հեռացողների թիվը փոքր-ինչ նվազել է՝ կապված Ռուսաստանի, ԱՄՆ-ի, Եվրոպայի միգրացիոն օրենսդրության խստացման հետ, սակայն տարեկան 10 հազար աշխատունակ բնակչի արտագաղթը շարունակում է սպառնալիք լինել Ադրբեջանի ազգային անվտանգությանը:

Ռաուֆ Ռաջաբովը վտանգավոր է համարում նաեւ ներքին միգրացիան: Այսպես, մայրաքաղաք Բաքվի 3,5 մլն բնակչությունից միայն 1,7 միլիոնն ունի գրանցում: Ըստ սոցիոլոգիական ուսումնասիրությունների, Բաքվի աշխատանքի շուկայում (դուլբաքար) 90 տոկոսն Ադրբեջանի շրջաններից գաղթածներն են:

Ա. Հ.

Իրաքում ՄԱԿ-ի բանաձեւի ընդունումն իջեցրեց նավթի գները

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի հակաիրաքյան վերջին բանաձեւի ընդունումից հետո անորոշություն էր տիրում նավթի համաշխարհային շուկայում: Եթե Իրաքը մերժեր իր զինաթափմանը վերաբերող թիվ 1441 բանաձեւը, ապա հնարավոր պատերազմը եւ նավթահանքերի զգալի մասի ոչնչացումը կհանգեցնեին նավթի էական թանկացման: Բայց չորեքշաբթի երեկոյան Իրաքի կառավարությունը (դժկամությամբ) համաձայնեց ՄԱԿ-ի բանաձեւի պայմաններին:

Նավթի համաշխարհային շուկան անմիջապես արձագանքեց. գներն իջան այս տարվա մայիսից ի վեր ամենացածր մակարդակին: Նյու Յորքի ապրանքային բորսայում կնքվող դեկտեմբերյան պայմանագրերում «Բրենտ» մակնիշի նավթի մեկ բարելի գինը 1 դոլարով իջավ, կազմելով 22,72 դոլար: Լոնդոնի միջազգային նավթային բորսայում այն կազմեց 22,7 դոլար: Արեւմտյան Եվրոպայում վաճառվող ռուսական նավթի տարբեր տեսակներն այժմ վաճառվում են 21,36-22,41 դոլարով: Ինտերֆաքսի տվյալներով, երեկ առավոտյան Նյու Յորքի բորսայի էլեկտրոնային համակարգում գնանշումները փոքր-ինչ աճել են, մեկ բարել նավթի դիմաց կազմելով 25, 26 դոլար:

Կոնգրեսի ստորին պալատն ընդունեց «գերնախարարության» ստեղծման օրինագիծը

ԱՄՆ Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների պալատը ձայների գերակշիռ մեծամասնությամբ չորեքշաբթի օրը ընդունել է ներքին անվտանգության նախարարության ստեղծմանը վերաբերող օրինագիծը: Ռոյթեր գործակալությունը նշում է, որ այդ «գերնախարարության» ստեղծումը մեծ հաջողություն է նախագահ Ջորջ Բուշի ծավալած հակաահաբեկչական պայքարում:

Հաղորդվում է, որ Սենատն օրինագծին հավանություն կտա մեկ շաբաթվա ընթացքում, որից հետո նախագահը կկարողանա օրենքի ուժ տալ փաստաթղթին: Տեխասցի հանրապետական սենատոր Ֆիլ Գրեմի կարծիքով, Սենատի համաձայնությունը կարելի է ակնարկել արդեն ուրբաթ օրը:

2001 թ. սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչություններից հետո Ջորջ Բուշն առաջարկել էր երկրում ստեղծել յուրօրինակ «գերնախարարություն», որն ամբողջովին կամ մասնակիորեն կընդգրկեր արդեն գոյություն ունեցող 22 դաշնային մարմինները, այդ թվում ծովափնյա պաշտպանությունը, սահմանային ոստիկանությունը, գաղտնի ծառայությունները (բացի ԿՀՎ-ից եւ ՀԴԲ-ից):

Ներկայացուցիչների պալատն օրինագիծն ընդունել է 121-ի դեմ 299 քվեներով: Քվեարկության առիթն օգտագործելով՝ նախագահ Բուշը դեմոկրատներին հանդիմանել է, թե նրանք ավելի շատ մտածում են ապագա նախարարության անձնակազմի իրավունքների, քան երկրի անվտանգության մասին: Անցյալ շաբաթ անցկացված ընտրությունները հանրապետականներին թույլ էին տվել ամրապնդել իրենց դիրքերը Կոնգրեսի զույգ պալատներում:

ԿԺԴՀ-ն խոստովանեց, որ կենսաբանական եւ քիմիական զենքեր ունի

Փենյանի իշխանությունները Վաշինգտոնին ծանուցել են, որ ԿԺԴՀ-ն ունի ոչ միայն ուրանի հարստացման ծրագիր, այլեւ կենսաբանական ու քիմիական զենքեր: Երեկ Տոկիոյում կառավարական աղբյուրներն ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հայտնեցին, որ ԿԺԴՀ արտգործնախարարի առաջին տեղակալ Կան Սոկ Ջուն այդ մասին հայտարարել է ԱՄՆ պետքարտուղարի օգնական Ջեյմս Քելլիին:

Ամերիկացիների տվյալներով, կորեացի փոխնախարարը, որը երկրի ղեկավար Կիմ Չոն Իրի մերձավորներից է, պարզորոշ ասել է, որ իր երկիրն ունի բոլոր զինատեսակները, բացի միջուկայինից: ԿԺԴՀ-ն չի ստորագրել քիմիական զենքի արգելման միջազգագիրը, բայց միացել է միջուկային զենքը չտարածելու պայմանագրին:

Փենյանն ունի «Նոդոն» բալիստիկ հրթիռներ, որոնք, մասնագետների կարծիքով, կարող են կրել քիմիական կամ կենսաբանական նյութերով մարտագլխիկներ: Ենթադրվում է, թե կորեացիների վերջին խոստովանության բուն նպատակը բանակցություններ սկսելու առաջարկն է: Անցյալում ԿԺԴՀ-ն քանիցս ԱՄՆ-ին առաջարկել էր առկա բոլոր խնդիրները լուծել չհարձակվելու պայմանագրի կնքումով: Ամերիկացիներն առայժմ հրաժարվում են բանակցել Փենյանի հետ եւ պահանջում են սկզբում տալ զանգվածային բնաջնջման միջոցներից հրաժարվելու հստակ երաշխիքներ:

Գ. Ք.

Սփյուռք

– Պրն Շահինյան, մի փոքր ավելի հանգամանալի տեղեկություններ կարելի՞ է հաղորդել մեր ընթերցողներին Անթիլիասի արխիվների ծավալների, թվականների մասին:

– Անթիլիասի արխիվը ներկայիս տեղադրված է երեք սենյակի մեջ: Գլխավոր երկու բաժին ունի՝ պաշտոնական արխիվ (կոնդակներ, նամակներ) եւ անհատական (Բաբկեն կաթողիկոսին օրագիրը, Գարեգին կաթողիկոսին թուղթերը, նամակներ, նա սխալ հասկցվի: Ատոր համար ալ միեւնույն նյութերը ենթարկվեցան ուրիշ դասավորումի, ավելցան նաեւ Սահակ կաթողիկոսին թուղթերը եւ զուտ ամերիկյան ուղղությունը չպահվեցավ, բայց կարեւոր մասը Ամերիկային կվերաբերի: Առաջին հատորը կվերաբերի Սահակ եւ Բաբկեն կաթողիկոսներու 8 տարվան թղթակցության եւ Անթիլիասի հիմնադրության: Երկրորդ հատորը օրագիր է. Շավարշ Նարդունիին օրագրությունն է ախոռի օրերուն վերաբերող: Ինքը արկածներ, որոնք միաժամանակ մտավոր եւ հոգեւոր առաքելության տեր են, մեր ժողովրդի կյանքին տագնապներովը կտարվին եւ այդ բոլորին մասին թղթակցություն կունենան: Կուսակցական պահավոր պայքարներ եղած են, որոնց համար կրնանք ամչնալ, իրար սպանած են, մասնություններ ըրած են, սուտ խոսած են, այսինքն հայուն անվայել բաներ ըրած են, այն հայուն, որուն պատկերը ստեղծված է իմ հոգիիս մեջ մանկութենես ի վեր: Սուր պայքարներ՝ դիրք գրավելու հա-

Հեսահայաց՝ արխիվային փաստաթղթերի նշանակությունը ներկայի համար

Անթիլիասի արխիվների հրապարակայնացումը

Վերջերս Անթիլիասում լույս տեսած Կիլիկիո աթոռի դիվանի «Թղթակցութիւն Մեծի Տանն Կիլիկիոյ երեք կաթողիկոսներու եւ Ամենայն հայոց կաթողիկոս Խորէն Ա Մուրադբեկեանի» խորագրով հատորը կազմել, ծանոթագրել եւ հրատարակել է լիբանանահայ գրականագետ Գրիգոր Շահինյանը, որի հետ «Ազգը» վերջերս հարցազրույց էր ունեցել: Անթիլիասի արխիվների 3-րդ հատորը հանրությանն է ներկայացնում Մեծի Տանն Կիլիկիո 3 գահակալների եւ Խորեն Ա Ամենայն հայոց կաթողիկոսի միջեւ տարբեր ժամանակներում կատարված թղթակցությունները, որոնք ավելի են մանրամասնում դարասկզբի մեր պատմական իրադարձությունների փակ էջերը վերաբերող եկեղեցական կյանքին՝ Սբ. Էջմիածին-Կիլիկիո կաթողիկոսություն հարաբերություններ, ամերիկահայ թեմի պառակտում, ազգային գոյատեւումի պայքար եւ այլն: Բծախնդրորեն կատարած այս աշխատության առաջաբանում Գրիգոր Շահինյանը, տալով ժամանակաշրջանի ընդհանուր նկարագիրը, ներկայացնում է Կիլիկիո կաթողիկոսության դիվանի փաստաթղթերը՝ պաշտոնական եւ անհատական արխիվների ընդհանուր բնութագրությունը: Օգտվելով նրա՝ Երեւանում գտնվելու առիթից, խնդրեցինք պատասխանել մեզ հետաքրքրող մի շարք հարցերին:

հուշատետրեր): Այս արխիվները նախնական դասավորումի ենթարկված են, բայց պետք է գիտական եւ համակարգչային դասավորումի ենթարկվին: Շուտով այս տարվան ընթացքին արխիվը պիտի մեծնա 4 սենյակի պարունակությամբ եւ հոն աշխատելու հնարավորություն պիտի ըլլա: Կկարծեմ, որ արխիվատունն ալ իր հատուկ բաժինը պիտի ունենա, ուր մարդիկ նստին, աշխատին:

Արխիվին փաստաթուղթերը գլխավորաբար 1930-են են, այսինքն Սուրբ Աթոռին Անթիլիաս հաստատվելեն մինչեւ օրս, բայց պետք է նկատի ունենալ նաեւ եկեղեցական պարագաներ, թղթակցություններ, որ Սահակ կաթողիկոսը հետը բերած է Կիլիկիայեն (Սահակ Երկրորդը այն կաթողիկոսն է, որ Եղեռնի ժամանակ իր ժողովուրդին հետ դուրս եկած է, հետո նաեւ Կիլիկյան աղետեն ետքը Սուրիա-Լիբանան հաստատված է):

Հետաքրքրական թեմաներ կրնան ըլլալ: Այդ թեմաներուն շուրջ ես ցանկը պատրաստած եմ եւ ներկայացուցած Արամ կաթողիկոսի հավանության: Օր մը հարցուց ինծի՝ ի՞նչ կա տպվելիք: Որոշումը եղավ այն, որ բոլորը պիտի տպվին:

– Չկա՞ն այնպիսի փաստաթղթեր, թղթակցություններ, որ կաթողիկոսը չկամենար հրապարակայնացնել:

– Անշուշտ, վերջնական գաղտնի ոչ, ժամանակավոր գաղտնի կրնա ըլլա:

– Ի՞նչ սկզբունքով է կատարվում ընտրությունը՝ ըստ անձերի՞, թե՞ թեմատիկ, պահպանվո՞ւմ է արդյոք ժամանակագրությունը:

– Ժամանակագրական կարգ կա, բայց թեման է գլխավորը: Մինչեւ հիմա այդպես եղած է, կրնա ասկե ետքը ուրիշ տեսակ ըլլալ: 3-րդ հատորը երբ կազմել կուզեի, ծրագիր ներկայացուցի կաթողիկոսին եւ կուզեի կեդրոնանալ Ամերիկայի վրա, այսինքն՝ Խորեն կաթողիկոս Մուրադբեկյանի, Բաբկեն կաթողիկոս Գյուլեսերյանի եւ Գարեգին կաթողիկոս Հովսեփյանցի թղթակցության վրա: Եվ որովհետեւ երեքն ալ Ամերիկա գտնված են եւ Ամերիկայի մեր եկեղեցվո բաժանումի եւ այլնի մասին հրատարակած են, փորձած են կացությունը բարելավել եւ չեն կրցած, մտածեցի, թեման կարելի է ասիկա ըլլալ եւ երեքի նամակները կհրատարակեմ: Բայց Վեհափառը չուզեց խնդրահարույց հրատարակություն, ըսավ, որ կր-

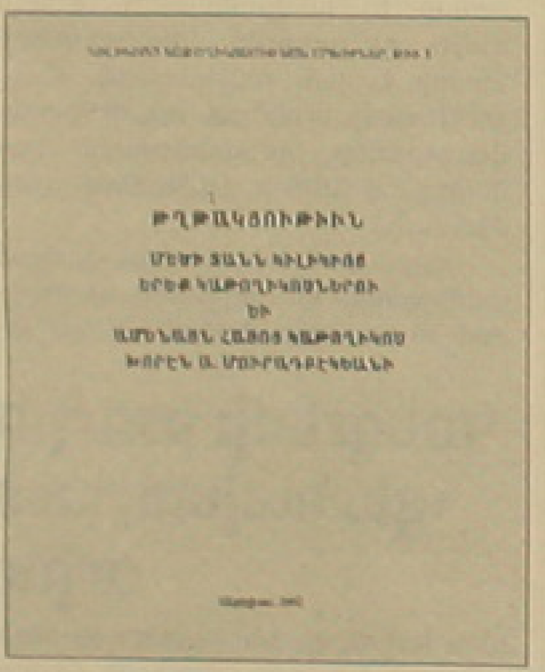

մացցի էր, հայրը զինվոր էր, որ կփսորվի, հետո զինվորներուն ընտանիքները կարտոնվին, որ ետ երթան, բայց ոչ իրենց տեղերը, այլ այդ շրջանին մեջ զանազան գյուղեր ներքին ախոռ կըլլա: Այդ օրերուն ինքը՝ տակավին նոր կյանքին բացող երիտասարդ (17 տարեկան) օրագիր կպահե: Այդ օրագիրը հասած է մեզի այս ձեւով. իր մահեն ետքը ամբողջ գրադարանը Գարեգին Ա կաթողիկոսը եպիսկոպոս եղած ժամանակ արդեն կարգադրած էր, որ Անթիլիաս տեղափոխվի: Շ. Նարդունիի գրադարանին մեջ եղած այս պզտիկ օրագրին նկարագրությունը եւ բովանդակությունն է երկրորդ հատորը:

– 1956 թ. հաջորդող հայտնի դեպքերի վերաբերյալ փաստաթղթերը նկատի առնվելո՞ւ են հետագա հրատարակություններում:

– Իմ կարծիքով կարելի եղածին չափ ուշ, որովհետեւ տակավին թարմ են, կրնան սխալ մեկնաբանվիլ եւ գրգռիչ բնույթ ունենալ, ավելի հանդարտ ժամանակներուն կըլլան: Պատճառ մը չկա, որ չըլլան:

– Պրն Շահինյան, Անթիլիասի արխիվի հրապարակայնացման այս երրորդ հատորն ընդգրկում է 20-ականներին հաջորդող մեր պատմության մի բարդ ժամանակահատված, այս թղթակցությունները որպես պատմական արժանահավատ աղբյուրներ ի՞նչ էական նշանակություն ունեն:

–1920–38 թթ. մեր ժամանակակից կյանքի ամենեն բախտորոշ դեպքերը տեղի ունեցած են: Բախտորոշ ճակատագիր որոշողի իմաստովը կըսեմ, որովհետեւ Հայաստանը կսովետականանա, սփյուռքը կազմվելու կսկսի եւ այդ օրերու ճակատագրական պայմաններու մեջ բարձր հոգեւորականներ, որոնք միաժամանակ մտավոր եւ ... մար եւ այդ բոլորին մեջ եկեղեցին ալ բռնված է, թե դուրսը, թե ներսը: Սովետականացումին ամենեն գեշ տարիներ էին. Խորեն կաթողիկոսը խեղդամահ եղած է չեկիստներու կողմե, կրոնականները աքսորված են հոս, բանտարկված են: Այդ պայմաններու մեջ թղթակցություն տեղի կունենա: 1920-են 1938 տարիներու մեր պատմության համար վճռորոշ աղբյուր է ասիկա: Սհավասիկ, օրինակ մը՝ Ամերիկայի թեմերու բաժանումը 1956-են ետք տեղի ունեցած է, բայց արմատները մինչեւ 1934 թվականը կերթան: 1920-ին Բաբկեն եւ Խորեն կաթողիկոսներու (երկուքն ալ ապագա կաթողիկոս, այն ատեն մեկը՝ արքեպիսկոպոս, մյուսը՝ եպիսկոպոս) թղթակցությունները Ամերիկայի թեմերու մասին լույս կսփռեն եղելություններու վրա:

– Պրն Շահինյան, որքանո՞վ են անկեղծ այս թղթակցությունները:

– Եթե կացությունը նկատի ունենաս, կրնաս ըսել: Օրինակ մը. Գարեգին Հովսեփյանց գացած է Ամերիկա իբրեւ նվիրակ, 13 տարի հոն արգելված է եւ անշուշտ նամակներ պիտի գրեր իր կաթողիկոսին եւ ատոնք գրաքննության պիտի անցնեին շատ հավանորեն, հետեւաբար բացեիբաց չի կրնար գրել ուզածը: Շատեր իրենց գրած ժամանակի մտածումին ամբողջությունը չեն արտահայտեր քաղաքավարության, քաղաքական հակումին եւ այլ պատճառներով: Սահակ կաթողիկոսը շիփ-շիտակ ամեն ինչ կըսե: Այսուներու պարագային տեքստի ետեւը ենթատեքստ կա:

– Արխիվային փաստաթղթերի, օրագրությունների, նամակների բարոյական նշանակության առումով, անձնական փոխհարաբերությունների, անցյալից դասեր առնելու իմաստով նաեւ, ի՞նչ կասեք:

– Այս տեսակի արխիվները կցուցնեն, թե հրապարակային հայտարարության ետին ինչ կա՝ եղածը ավելի սթափ տեսնելու: Ատոնք նաեւ մեր հավաքական իրողության մաս կկազմեն: Ինչպես պատմության համար Պարոնյանը խնդալով կըսե (բայց ճիշտ է) «Եսեւդ նայե, որ առջեւդ տեսնես», նույնը կրնանք ըսել նաեւ արխիվներուն համար, որոնք պատմական նյութեր են եւ մեր անցյալը կլուսավորեն, թե ինչ ձեւով եղած է այդ երբը: Կրնան նաեւ ապագայի համար մեզի ուղղություն տալ, բարոյական իմաստով կրնանք մեր սխալները տեսնել:

ՄԵԼԻՆԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

ԱՄՆ

«Արարատի» ցուցադրությունը ԱՄՆ-ում սկսվում է այսօր

Ըստ պայմանավորվածության, այսօր Լոս Անջելեսում եւ Նյու Յորքում սկսվելու է Ատոմ Էգոյանի «Արարատ» ֆիլմի ցուցադրությունը:

Այդ առթիվ Ամերիկայի Հայ ազգային (Հայ դատի) կոմիտեի հաղորդագրության համաձայն՝ «Միրամաքս» ընկերությունը, որն ի սկզբանե տիրացել էր ֆիլմի ցուցադրման իրավունքին, ընդարձակել է քաղաքների ցանկը եւ այն նոյեմբերի 27-ից ցուցադրվելու է նաեւ Բոստոնի, Չիկագոյի, Դալլասի, Դետրոյթի, Մինեապոլիսի, Ֆիլադելֆիայի, Սան Ֆրանցիսկոյի, Սիեթլիի եւ Վաշինգտոնի կինոթատրոններում:

Հայ դատի գրասենյակն այդ բոլոր քաղաքներում լուրջ աշխատանքներ է տանում, ըստ լրատվության, ընդլայնելու իրենց սկսած արշավը, որը կոչել են՝ «Արարատը» դիտելու գնալիս՝ «ընկերոջդ էլ վերցրու քեզ հետ», շեշտելով, որ այդ «ընկերը նախընտրելի է լինի ծագումով ոչ հայ, որը ծանոթ չէ Ցեղասպանության պատմությանը եւ դրա շարունակվող հետեւանքներին:

Ըստ երեւույթին, այդ երկրների (Ֆրանսիա, Կանադա, Հայաստան) ցուցադրումներն իրենց դրական ազդեցությունն են ունեցել ֆիլմի հետագա ճակատագրի վրա: Հիշեցնենք, որ կիրակի օրը՝ նոյեմբերի 17-ին, ժամը 6-ին ֆիլմը ցուցադրվելու է նաեւ լոնդոնյան ֆիլմերի փառատոնում: Տոմսերն, ըստ ստույգ տեղեկությունների, արդեն վաճառված են:

Վախճանվել է Դանիել Վարուժանի որդին՝ Հայկը

Հոկտեմբերի 12-ին Ֆրեզնոյում (ԱՄՆ), 87 տարեկանում վախճանվել է Արաքսի եւ Դանիել Վարուժանների որդի Հայկ Վարուժանը, հաղորդում է ՌԱԿ Արեւմտյան Ամերիկայի պաշտոնաթերթ «Նոր օր» շաբաթաթերթը:

Ծնվել էր 1915 թ. օգոստոսի 12-ին հոր՝ Դանիել Վարուժանի սպանության օրը: Հանճարեղ գրողի կինն ու զավակներն ապաստան են գտել Շվեյցարիայում, որտեղ Հայկն ու եղբայրներն ուսում են ստացել մինչեւ ընտանիքի Մ. Նահանգներում հաստատվելը՝ 1928 թ.:

Երկրորդ աշխարհամարտի օրերին Հայկը ծառայել է ամերիկյան բանակում, այնուհետեւ ամուսնացել եւ կնոջ՝ Ալիսի հետ փոխադրվել Ֆրեզնո, որտեղ աշխատել է որպես փորագրիչ տպագրական մի շարք ընկերություններում, որոնց թվում «Ֆրեզնո Բի» օրաթերթում մինչեւ թոշակի անցնելը՝ 1985-ին: Այդ թվականին էլ ԹՄՄ Լոս Անջելեսի վարչության հրավերով իր տիկնոջ հետ ներկա է լինում Ցեղասպանության 70-ամյակի շրջանակներում կազմակերպված գրական մի ձեռնարկի՝ նվիրված հորը՝ անմահ բանաստեղծի հիշատակին:

Վարդանանց ասպետների անդամ Հայկ Վարուժանի հուղարկավորությունը տեղի է ունեցել Ֆրեզնոյի Սուրբ Պողոս հայկական եկեղեցում: Հանգուցյալի ընտանիքից վերապրող անդամներն են քույրը՝ Վերոնա Սաֆրաստյանը, երկու զավակները՝ Դանիել Բ-ն եւ Վարդանը: Կինը՝ Ալիսը, մահացել էր մի քանի տարի առաջ:

ՄԵԾ ԲՐԻՏԱՆԻԱ

«Համընդհանուր պատերազմում» նաեւ Հայոց Ցեղասպանության մասին

Լոնդոնում գործող «Արշավ հօգուտ Հայոց ցեղասպանության ճանաչման» գրասենյակից ստացված տեղեկության համաձայն, չորեքշաբթի օրը՝ նոյեմբերի 13-ին, Բի-Բի-Սի-ի «Բրիտանական պատմություն» թվային ալիքով ցուցադրվել է «Համընդհանուր պատերազմ» վերնագրով երկար մի շարքի մի դրվագ, որն ընդհանուր առմամբ ներկայացնելով 1914–18 թթ. Առաջին համաշխարհային պատերազմը, անդրադարձել է նաեւ Հայոց ցեղասպանությանը: Դրվագը ցուցադրվել է առավոտյան ժամը 10-ին եւ կրկնվել կեսօրից հետո, ժամը 4-ին եւ երեկոյան՝ ժամը 10-ին:

ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ

Հանդիսություն նվիրված «Նարեկի» 1000-ամյակին

ՀԲԸՄ-ՀԵԸ-ի Սան Ֆերնանդո Հովտի մասնաճյուղի կազմակերպությամբ Մանուկյան-Դեմիրճյան վարժարանի Աղաջանյան սրահում հոկտեմբերի 20-ին տեղի է ունեցել հանդիսություն՝ նվիրված Գրիգոր Նարեկացու «Մատյան ողբերգության» պոեմի 1000-ամյակին, հաղորդում է «Նոր օր» շաբաթաթերթը: Ներկա են եղել Հայաստանի հյուպատոսի ներկայացուցիչը, մտավորականներ, հայագիտական ամբիոնների վարիչներ եւ աշակերտներ: Հանդիսավար պրն Վաչե Մանկրյանն իր բացման խոսքում շեշտել է Գրիգոր Նարեկացու հոգեւոր ու մտային փարոս լինելու հանգամանքը, իսկ օրվա բանախոսուհի, դոկտ. Սրբուհի Հայրապետյանը խիստ մատչելի եւ հետաքրքիր ձեւով ներկայացրել է Նարեկացուն, մարդուն, հոգեւորականին եւ սուրբին: «Հոգեշահ աղոթքների մատյանն» ունի 95 գլուխ: Շուրջ 200 ընդօրինակություն է հասել մեզ, որոնցից ամենահինը 1173 թ.-ի ձեռագիր մի մասյան է, որն արժանացել է վաթսունից ավելի տպագրության: Առաջինը լույս է տեսել 1673 թ.-ին: «Նարեկը» թարգմանված է տարբեր լեզուներով, այդ թվում՝ անգլերեն, ռուսերեն, պարսկերեն, ռումիներեն եւ բուլղարերեն», ասել է նա, ավելացնելով, որ դյուրին չէ վերլուծել մի գործ, որ չունի հերոսներ: «Պետք է կարդալ ու զգալ Նարեկացուն, որն անհասականություններ խտացում է»:

Տեղի է ունեցել նաեւ գեղարվեստական ծրագիր, որի ընթացքում Մանուկյան-Դեմիրճյան վարժարանի 8-րդ դասարանի աշակերտուհի Լիզա Թորոսյանն արտասանել է «Մեղեդի Աստվածածնին», Սան Ֆրանցիսկոյի ԹՄՄ մասնաճյուղի նախկին ատենապետուհի Մարգո Քուփելյանն ընթերցել է «Նարեկի» 12-րդ եւ 80-րդ հատվածները, իսկ երգչուհի եւ խմբավար Ալենուշ Եղնազարն իր հմայիչ ձայնով մեներգել է «Հավուն-Հավունն» ու «Ահեղ ձայնը»:

Հ. Օ.

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

Մարզական

«Լոկոմոտիվը» նվաճեց ուղեգիրը

«Նյուքասլը» խառնեց «Դինամոյի» խաղաքարտերը

Ութ հանդիպումներով ավարտվեց ֆուտբոլի չեմպիոնների լիգայի առաջին խմբային մրցաշարը։ Հայտնի դարձան այն 16 ուժեղագույն ակումբները, որոնք պայքարը կշարունակեն երկրորդ խմբային մրցաշարում։ Բաղձալի ուղեգրերին տիրացան «Արսենալը», «Բորուսիան», «Վալենսիան», «Բազելը», «Ռեալը», «Ռոման», «Ինտերը», «Այաքսը», «Յուվենտուսը», «Նյուքասլը», «Մանչեսթր յունայթեդը», «Բայերը», «Միլանը», «Դեպորտիվոն», «Բարսելոնը» եւ «Լոկոմոտիվը»։ Առաջին փուլի արգելքը գերազանց հաղթահարեցին իսպանական եւ իտալական բոլոր 4 ակումբները մտնելով հաջորդ փուլ։ Անգլիայի 4 ակումբներից միայն «Լիվերպուլն» անհաջողության մատնվեց։ Հոլանդիան կորցրեց իր 3 ներկայացուցիչներից երկուսին, Գերմանիայի 3 թիմերից «Բավարիան» անհաջող խաղաց։ Առաջին փուլում բոլորից անհաջողը ֆրանսիական ակումբների ելույթն էր, որոնցից եւ ոչ մեկը չմտավ հաջորդ փուլ։ Ճիշտ է, «Օսերը», «Լիոնը» եւ «Լանսը» իրավունք ստացան պայքարը շարունակելու ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի 1/16 եզրափակիչում։ Այստեղ կխաղան նաեւ «Լիվերպուլը», ԱԵԿ-ը, Կիեւի «Դինամոն», «Մաքքաբին» եւ «Բրյուգեն»։

Բոլոր չորս խմբերում էլ անցկացված հանդիպումներն էական նշանակություն ունեին չեմպիոնների լիգայի խմբային 2-րդ մրցաշարի եւ ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի 1/16 եզրափակիչի մասնակիցներին ի հայտ բերելու համար։ «E» խմբում Կիեւի «Դինամոն» սեփական հարկի տակ պարտվեց «Յուվենտուսի» երկրորդ կազմին եւ ձեռքից բաց թողեց հաջորդ փուլ դուրս գալու հիանալի հնարավորությունը։ «Յուվենտուսը» կարող էր հաշիվը բացել դեռեւս առաջին խաղակեսում, սակայն Յուլիանոյի գլխի հարվածից հետո գնդակը դիպավ հորիզոնական ձողին։ Իր հերթին կիեւցի Նեսմաչնու հարվածը դիպավ ձողին։ Ընդմիջումից քիչ հետո Շացկիխը բացեց հաշիվը, բայց կիեւցիների ուրախությունը շատ կարճ տեւեց։ Ընդամենը 8 րոպեում Սալասն ու Սալայետեն առաջ մղեցին «Յուվենտուսին»։ Նույնիսկ պարտության դեպքում «Դինամոն» կարող էր մտնել հաջորդ փուլ, սակայն «Նյուքասլը» կարողացավ Ռոտերդամում խաղի 91-րդ րոպեին խփել հաղթական գնդակը եւ պարզապես վերջին պահին կորզեց ուղեգիրը։

Չնայած «Մանչեսթր յունայթեդն» ու «Բայերը» գործնականում ապահովել էին մասնակցությունը հաջորդ փուլին, բայց միմյանց հետ մրցավեճին ներկայացել էին հիմնական կազմերով։ Թիմերը բաց ֆուտբոլ ցուցադրեցին, որում անգլիացիները հաղթեցին։ Մյուս խաղում գրանցվեց գոլառատ ոչ-ոքի։

«G» խմբում 2-րդ ուղեգրի համար պայքար էր ծավալվել «Դեպորտիվոյի» եւ «Լանսի» միջեւ։ Ֆրանսիացիներին չհաջողվեց Մյունխենում հաղթել «Բավարիային», որի համար խաղը մարզական առումով ոչ մի նշանակություն չուներ։ Սակայն չնայած դրան, գերմանացիներն արդեն 18-րդ րոպեին խաղը շահում էին 2-0 հաշվով։ «Լանսին» մեծ ջանքերի գնով հաջողվեց վերականգնել հավասարակշռությունը։ Իսկ ահա «Դեպորտիվոն» գերազանցեց ինքն իրեն հյուրընկալվելիս հաղթելով ուժեղագույն կազմով խաղադաշտ դուրս եկած «Միլանին»։ Ճիշտ է, խաղասկիզբն անհաջող էր իսպանացիների համար։ Արդեն 14-րդ րոպեին Թոմասոնը գրավեց հյուրերի դարպասը, բայց 2-րդ խաղակեսում «Դեպորտիվոն» 2 գոլ խփեց։

«H» խմբում «Լոկոմոտիվը» գերազանց օգտագործեց ուղեգիր նվաճելու հիանալի հնարավորությունը։ Եղանակային անբարենպաստ պայմաններում անցկացված հանդիպումը բելգիացիների դեմ «Լոկոմոտիվի» համար հաջող ստացվեց։ Յուրաքանչյուր խաղակեսի վերջում խփած մեկական գնդակները երկաթուղայիններին ուղեգիր պարգեւեցին։ Թիմին իրենց հերթին օգնեցին նաեւ «Բարսելոնի» ֆուտբոլիստները՝ պարտության մատնելով «Գալաթասարային»։

Խաղերի արձանագրություններից

«E» խումբ

«Դինամո»-«Յուվենտուս»՝ 1-2

1-0՝ Շացկիխ (50), 1-1՝ Սալաս (53), 1-2՝ Սալայետա (61)։

«Ֆեյենորդ»-«Նյուքասլ»՝ 2-3

0-1՝ Բելամի (45), 0-2՝ Վիանա (49), 1-2՝ Բոմբարդա (65), 2-2՝ Լյուրլինգ (71), 2-3՝ Բելամի (90)։

«F» խումբ

«Մանչեսթր յունայթեդ»-«Բայեր»՝ 2-0

Վերոն (42), վան Նիստելրոյ (69)։

«Օլիմպիակոս»-«Մաքքաբի»՝ 3-3

0-1՝ Բադիր (9), 0-2՝ Այեգբենի (10), 1-2՝ Ալեքսանդրիս (37), 1-3՝ Կատան (41), 2-3՝ Նինիադիս (51), 3-3՝ Անցաս (79)։

«G» խումբ

«Միլան»-«Դեպորտիվո»՝ 1-2

1-0՝ Դալ Թոմասոն (41), 1-1՝ Տրիստան (58), 1-2՝ Մաքայ (70)։

«Բավարիա»-«Լանս»՝ 3-3

1-0՝ Ռ. Կովաչ (6), 2-0՝ Սալիխամիջիչ (18), 2-1՝ Ֆինկ (20, ինքնագոլ), 2-2՝ Բակարի (54), 3-2՝ Ֆելներ (87), 3-3՝ Բլանշար (90)։

«H» խումբ

«Բարսելոն»-«Գալաթասարայ»՝ 3-1

1-0՝ Դանի (10), 1-1՝ Չիխան (20), 2-1՝ Հերարդ (44), 3-1՝ Ջովանի (56)։

«Լոկոմոտիվ»-«Բրյուգե»՝ 2-0

Ժուլիո Սեզար (44), Լոսկով (90)։

Մրցաշարային աղյուսակներ

«E» խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Յուվենտուս	6	4	1	1	12-3	13
2. Նյուքասլ	6	3	0	3	6-8	9
3. Դինամո	6	2	1	3	6-9	7
4. Ֆեյենորդ	6	1	2	3	4-8	5

«F» խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Մանչեսթր	6	5	0	1	16-8	15
2. Բայեր	6	3	0	3	9-11	9
3. Մաքքաբի	6	2	1	3	12-12	7
4. Օլիմպիակ.	6	1	1	4	11-17	4

«G» խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Միլան	6	4	0	2	12-7	12
2. Դեպորտիվո	6	4	0	2	11-12	12
3. Լանս	6	2	2	2	11-11	8
4. Բավարիա	6	0	2	4	9-13	2

«H» խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Բարսելոն	6	6	0	0	13-4	18
2. Լոկոմոտիվ	6	2	1	3	5-7	7
3. Բրյուգե	6	1	2	3	5-7	5
4. Գալաթաս.	6	1	1	4	5-10	4

Սաֆինի բախտը մազից է կախված

Շանհայում թենիսի աշխարհի ոչ պաշտոնական առաջնությունում չափազանց անհաջող է մեկնարկել թենիսիստների համաշխարհային դասակարգման ցուցակում 3-րդ տեղը զբաղեցնող Մարատ Սաֆինը։ «Կարմիր» խմբում ընդգրկված Սաֆինը Մոյային զիջելուց հետո 2-րդ հանդիպումն էլ անհաջող անցկացրեց։ Այս անգամ նա պարտվեց իսպանացի մեկ այլ թենիսիստից՝ Ալբերտո Կոստայից։ Առաջին խաղափուլում Սաֆինը գերազանցեց մրցակցին (6-3), սակայն հաջորդ խաղափուլում Կոստան ռեւանշի հասավ (6-4, 6-3)։ Հետաքրքրական է, որ պրոֆեսիոնալ թենիսիստի իր հնգամյա գործունեության ընթացքում Սաֆինը մինչ այդ միայն մեկ անգամ էր հանդիպել Կոստայի հետ։ Երկու տարի առաջ Համբուրգի մրցաշարում հաջողությունն ուղեկցել էր Սաֆինին։ Կիսաեզրափակիչի ուղեգիր նվաճելու հնարավորությունները Սաֆինի համար այժմ շատ չնչին են։ Ամեն ինչ կախված կլինի Հյուիթի հետ մրցախաղի արդյունքից։ Վերջինս չկարողացավ մրցաշարում 2-րդ հաղթանակը տանել՝ պարտվելով Մոյայից (4-6, 5-7)։ Մոյան 2 միավոր

ունի եւ հիանալի հնարավորություն է ստացել մտնելու հաջորդ փուլ։

Անհաջող մեկնարկեց Անդրե Աղասին՝ պարտվելով չեխ Իրժի Նովակից (5-7, 1-6)։ Վերջինս հաջորդ մրցախաղը եւս տանուլ տվեց՝ այս անգամ Ռոժե Ֆեդերերին (0-6, 6-4, 2-6)։ «Ոսկե խմբում» 2 միավոր ունի Ֆեդերերը, մեկ՝ Նովակը։ Աղասին առայժմ միավոր չի վաստակել, բայց նա առայժմ մեկ խաղ է անցկացրել։

Արանտա Սանչեսը վճռել է հեռանալ

Իսպանացի հանրահայտ թենիսիստուհի Արանտա Սանչես Վիկարիոն հայտարարել է մեծ թենիսին հրաժեշտ տալու իր որոշման մասին։ Նա խոստովանել է, որ նման վճիռ կայացնելն իր համար այնքան էլ հեշտ չէր, սակայն ժամանակն է զբաղվել անձնական կյանքով։ Նշենք, որ Արանտա Սանչես Վիկարիոն արդեն 17 տարի բավական հաջող մրցելույթներ է ունենում թենիսի կորտերում։ 30-ամյա թենիսիստուհին 3 անգամ դարձել է Ֆրանսիայի բաց առաջնության հաղթող, մեկ անգամ էլ նվաճել է ԱՄՆ-ի բաց առաջնության չեմպիոնուհու կոչումը։ Բացի այդ, իսպանուհին հաղթող է ճանաչվել միջազգային մի շարք այլ հեղինակավոր մրցաշարերում, 5 անգամ երկրի հավաքականի կազմում նվա-

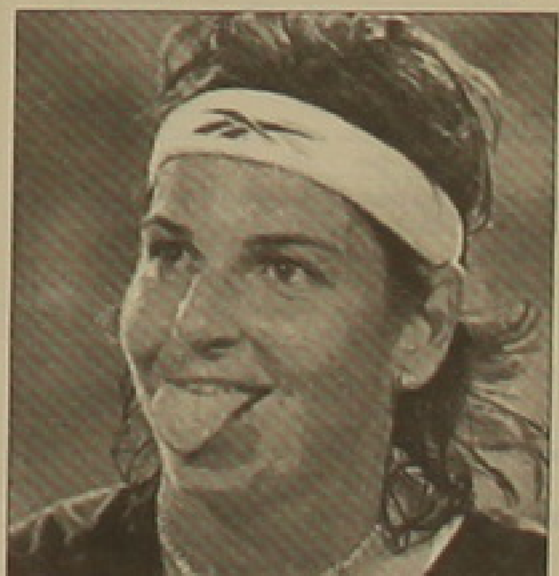

ճել է ֆեդերացիայի գավաթը, իսկ 1998 թ. ճանաչվել է Իսպանիայի լավագույն մարզուհի։

ԱՌԱՋԱՐԿ

Շեւչենկոյին կփոխանակեն Ֆիգուի հետ

Իտալական «Միլանն» ու իսպանական «Ռեալը» ծրագրել են ֆուտբոլիստների փոխանակում կատարել։ «Միլանի» հարձակվող ուկրաինացի լեգեոներ Անդրեյ Շեւչենկոն կփոխանակվի «Ռեալի» պորտուգալացի խաղացող Լուիս Ֆիգուի հետ։ Վերջին շրջանում, հատկապես վնասվածքից հետո, Շեւչենկոն կորցրել է իր մշտական տեղը թիմի հիմնական կազմում։ Նա վաղուց էր երազում խաղալ իսպանական առաջնությունում։ Ճիշտ է, Շեւչենկոյով հետաքրքրվում է նաեւ «Մանչեսթր յունայթեդը»։ Իսկ «Միլանը», բացի Ֆիգուից, նաեւ հոլանդացի Ռուուդ վան Նիստելրոյին է ցանկանում հրավիրել։

Ուշադրություն մարզական լրագրողների

Այսօր՝ նոյեմբերի 15-ին, ժամը 12:00-ին, շախմատիստի տանը Հայաստանի շախմատային ֆեդերացիան հրավիրում է մամուլի ասուլիս՝ նվիրված Բլեդում ավարտված շախմատի համաշխարհային օլիմպիադայի եւ ՖԻԴԵ-ի կոնգրեսի արդյունքներին։

ՆԱՐԴԻ

Ասպարեզ կելնեն նարդիստները

Նարդին՝ հինավուրց այդ խաղը, որպես մարզաձեւ վաղուց արդեն մեծ տարածում է գտել ողջ աշխարհում։ Հայաստանում էլ այն սկզբնավորվել է 1991 թ., երբ հիմնադրվել է մարզաձեւի ազգային ֆեդերացիան, որը նույն տարում անդամակցեց միջազգային ֆեդերացիային։ Արդեն 10 տարի է, ինչ անց են կացվում Նարդու Հայաստանի գավաթի խաղարկություններ եւ առաջնություններ։ Նոյեմբերի 16-17-ին էլ շախմատիստի կենտրոնական տանը անցկացվելու է միջազգային Նարդու Հայաստանի 11-րդ առաջնությունը կարճ խաղաձեւից։ Ցանկացողները կարող են ցուցակագրվել շախմատիստի տան գրադարանում։

Լավագույնը Գլեբն է

«Ամեն ինչ ֆուտբոլի մասին» թերթի հարցման արդյունքներով «Շտուտգարտի» կիսապաշտպան Ալեքսանդր Գլեբը ճանաչվել է Բելառուսի այս տարվա լավագույն ֆուտբոլիստ։ Հարցմանը մասնակցել են բարձրագույն խմբի թիմերի գլխավոր մարզիչները, մրցավարները, տեսուչները, բելառուսական ֆուտբոլի մասնագետներն ու լրագրողները։ Հարցման արդյունքներով Գլեբը վաստակել է 398 միավոր։ 2-րդ տեղը գրավել է Կիեւի «Դինամոյի» կիսապաշտպան Վալենտին Բելկեւիչը (307 միավոր), որին հաջորդում է Թուրքիայի «Գազիանտեպսպոր» թիմի խաղացող Մաքսիմ Ռոմաշչենկոն (99 միավոր)։ Իսկ ահա Բելառուսի առաջնության լավագույն ֆուտբոլիստ է ճանաչվել Բորիսովի ԲԱՏԷ-ի կիսապաշտպան Դմիտրի Լիխտարովիչը, որը վաստակել է 52 միավոր։ Լավագույն եռյակում տեղ են զբաղեցրել նաեւ Վալերի Ստրիպեյկիսը («Բելշինա» Բոբրույսկ)՝ 18 միավոր եւ Իգոր Չումաչենկոն (ԲԱՏԷ)՝ 15

Ուղեգրի տերը հայտնի չէ

Ֆուտբոլի աշխարհի 2006 թ. առաջնության կազմկոմիտեի նախագահ Ֆրանց Բեկենբաուերի կարծիքով Գերմանիայում կայանալիք ֆուտբոլի համաշխարհային ստուգատեսում ասիական երկրներին հարկավոր է 5 տեղ հատկացնել։ Բեկենբաուերը դա հիմնավորում է նրանով, որ Ճապոնիայում եւ Հարավային Կորեայում կայացած ֆուտբոլի աշխարհի առաջնությունում ասիական երկրների հավաքականներն իրենց լավագույն կողմերով դրսեւորեցին, որոնցից Ճապոնիայի եւ Կորեայի ընտրանիները հաջողությամբ հաղթահարեցին նախնական փուլի արգելքը։ Այսպիսով, Բեկենբաուերն առաջարկում է ասիական մայրցամաքին եւս մեկ ուղեգիր հատկացնել։ Բայց հայտնի է, որ լրացուցիչ ուղեգրին հավակնում են նաեւ ԿՈՆԿԱԿԱՖ-ի ներկայացուցիչները։ Այս հարցը վերջնականապես պետք է որոշվի դեկտեմբերին։

ԱՆԳԼԻԱ

Ռունին հավակնում է ռեկորդի

Անգլիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ Սվեն-Գորան Էրիկսոնը մտադիր է դեկտեմբերին հավաքական հրավիրել ընթացիկ մրցաշրջանի հայտնությունը համարվող 17-ամյա Ուեյն Ռունիին։ «Էվերտոնի» հարձակվողը դարձել է «Լիդսի» եւ «Արսենալի» դարպասները խփած հաղթական գոլերի հեղինակ։ Հետաքրքրական է, որ Ռունին նույնիսկ Անգլիայի երիտասարդական հավաքական չի հրավիրվել եւ դեռեւս պայմանագիր չի կնքել «Էվերտոնի» հետ։ Անգլիական օրենքների համաձայն, 17 տարին չլրացած ֆուտբոլիստներն իրավունք չունեն պրոֆեսիոնալ ակումբների հետ պայմանագիր կնքել։ Իսկ Ռունիի 17 տարին օրերս է լրացել։ Եթե նա դեկտեմբերին խաղա հավաքականում, ապա կդառնա վերջին 100 տարվա ընթացքում ազգային թիմում հանդես եկած ամենաերիտասարդ ֆուտբոլիստը։

Էջը պատրաստեց
ԱՐՈՍ ՀԱԲՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Հայտարարություն

Իջեւանի համայնքի ավագանու 26.07.2002 թ. թիվ 18 եւ քաղաքապետի 12.11.2002 թ. թիվ 84 որոշումներով ս. թ. նոյեմբերի 15-ից կազմակերպվում է համայնքի սեփականություն հանդիսացող քանդակագործների տնակի աճուրդային վաճառքը:

Աճուրդը տեղի կունենա քաղաքապետարանի շենքում 16.12.2002 թ.: Աճուրդային վաճառքին մասնակցել ցանկացողները կարող են հայտեր ներկայացնել քաղաքապետարան մինչեւ 13.12.2002 թ.: Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 3-21-38:

ԻՋԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆ

Հայտարարություն

Իջեւանի համայնքի ավագանու 26.07.2002 թ. թիվ 18 եւ քաղաքապետի 12.11.2002 թ. թիվ 83 որոշումներով ս. թ. նոյեմբերի 15-ից կազմակերպվում է քաղաքապետարանի սեփականությունը հանդիսացող ներքնիհարկային ոչ բնակելի տարածքների աճուրդային վաճառք:

հ.հ	Անվանումը	Հասցե	Մակերեսը
1	ոչ բնակելի տարածք	Անկախության փ. թիվ 13 շենքի 1-ին հարկ	33.3 քմ
2	ոչ բնակելի տարածք	Սպանդարյան փ. թիվ 1 շենքի նկուղային հարկ	28.45 քմ

Աճուրդը տեղի կունենա քաղաքապետարանի շենքում 16.12.2002 թ.: Աճուրդային վաճառքին մասնակցել ցանկացողները կարող են հայտ ներկայացնել քաղաքապետարան մինչեւ 13.12.2002 թ.:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 3-21-38:

ԻՋԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Նաիրու ազգային ֆեդերացիան նոյեմբերի 16-ին եւ 17-ին, ժամը 12-ին, շախմատի տանը կանցկացնի կարճ խաղաժեւի հանրապետական առաջնություն:

Ցանկացողները նախօրոք ցուցակագրվեն շախմատի տան գրադարանում:

ԿՈՐԵԼ ԵՆ

«Գ.Է.Մ.» ՍՊԸ-ի հաշվապահական փաստաթղթերը:

Գտնողին խնդրում ենք զանգահարել 52-26-27 հեռախոսահամարով եւ խոստանում ենք դրամական պարգեւ:

529353 Անվճար ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- **Փոխանակում եմ** փոքր կենտրոնում գտնվող սեփականացրած 80 քմ տարածքս սեփական տան հետ. հեռ. 09 423833, Արթուր:
- **Վաճառվում է** 800 քմ տուն-հողամաս Օշականում: Գինը պայմանագրային: Հեռ. 34-40-71:
- **Կգնեմ** 3 սենյականոց բնակարան Խաղաղի կենտրոնում առանց միջնորդի: Հեռ. 538489:
- **Վաճառվում է** 3 սենյականոց բնակարան Իսրայելյան 43, I մուտք, 16 բն., 9/4 հարկ, ընդ. մակերեսը 93 քմ, բնակմակերեսը 60 քմ, բաց եւ փակ տնտեսական պատշգամբ, մշտական ջուր, ջրատաքացուցիչ (գեյզեր), երկաթյա դուռ: Հեռ. 524666:
- **Կվարձակալեմ** 1 սենյականոց բնակարան մինչեւ 50 դոլարի սահմանում, կենտրոնում կամ Նորքի զանգվածում: Հեռ. 56 31 49, 58 59 63:
- **Վաճառվում է** 3 սենյականոց բնակարան 70 քմ տարածքով, 2 ննջարան, 1 ճաշասենյակ, նախասրահ, բաց բակ պատշգամբ: Հասցեն Սունդուկյան 20 բն. 35, մուտքն առանձին, բակից: Հեռ. 527200, Մայիս, Օվսաննա: Գինը 30.000 դոլար:
- **Վաճառվում է** 3 սենյականոց բնակարան, բնակմակերեսը 54 քմ, 93.5 քմ ընդ. մակերեսով, 9/5 հարկ, կապիտալ վերանորոգումով: Հասցեն Դրայա Քոչարի 16/1, բն. 14, հեռ. 724942, Վահրամ, «Պարեզ» խանութի դիմաց:
- **Վաճառվում են** նոր լվացքի մեքենաներ «Ռիգա», «Վոլգա», «Օկա» եւ «Դեսնա» մակնիշների: Հեռ. 227609, Վրեժ:
- Տարբեր տեսակի լվացքի մեքենաների գնում եւ վերանորոգում, երաշխիքով: Հեռ. 227609, Վրեժ:
- **Վաճառվում է** 1982 թ. արտադրության «Ժիգուլի 21053» ավտոմեքենա, գույնը դեղին, նոր մարտկոց եւ անվադողեր: Հեռ. 09405828:
- **Վաճառվում է** 3 սենյականոց բնակարան, ընդ. մակերեսը 70 քմ, 2 ննջարան, 1 ճաշասենյակ եւ 1 պատշգամբ, ունի առանձին մուտք բակի կողմից, 1-ին հարկ: Հասցեն Սունդուկյան 20/35, հեռ. 527200, Մայիս կամ Օսան: Գինը 30.000 դոլար:
- **Կգնեմ** բնական մազեր 50 սմ-ից երկար: Հեռ. 351825:
- **Վաճառվում է** 3 սենյականոց բնակարան Խորենացու 29ա, բն. 23, 9/8 հարկ: Հեռ. 524666, Սվետա:
- **Վաճառվում է** 2 սենյականոց բնակարան Ֆումանովի 37, բն. 41 5/3, 30 քմ, ընդհանուր 60 քմ, ունի փակ տնտեսական պատշգամբ: Գինը 13.000 դոլար: Հեռ. 521296, մինչեւ 17:00, Գայանե:
- **Վաճառվում է** իգի-ֆարս, առանց ռոտեի: Գինը 45.000 դրամ: Հեռ. 488124:
- **Պահանջվում է** մինչեւ 30 տարեկան երիտասարդ մատուցող աղջիկ 1 տարվա աշխատանքային փորձով: Ռուսերենի իմացությունը պարտադիր է: Հեռ. 286252, Սոնիկին:
- **Պարապում եմ** ամերիկյան անգլերեն, ռուսերեն, բրիտանական անգլերեն, իսպաներեն, նաեւ երեխաների համար սկսած 4 տարեկանից, արագացված ուսուցում փորձառու մասնագետի կողմից, հեռ. 09 48 46 25:
- **Շտապ վաճառվում է** 1 սենյականոց 52 քմ ընդհ. տարածքով բնակարան չեխական նախագծով, 5 հարկանի շենքի 4-րդ հարկում, ունի տնտ. բաց 2 թռիչքանի պատշգամբ, ոչ լավ, բայց լավ վիճակ, հեռախոս, մշտական ջուր: Հասցեն ավտոռուլային հարող տարածք Նուբարաշենի խճուղի: Նախնական գինը 4.5 հազ. դոլար, հեռ. 64 21 46:
- **Վաճառվում են** բոլորովին լավ պահպանված վիճակում:
- **Կգնեմ** 2 կամ 3 սենյականոց բնակարան 5000-6000 դոլարի սահմաններում: Հեռ. 250846, (09)481672:
- **Վաճառվում է** բժշկական քննադահանչին գտնող սարք (сухажор), բժշկական բոլո մեքենա, 2 գետնանական միկրոսկոպներով, հեռ. 26 54 50, 19:00-ից հետո:
- **Փոխանակում եմ** Москвич 2140 ավտոմեքենան առանց պեղանարանիչի, նորմալ վիճակի Жигули կամ լավ Запорожец մեքենայի հետ, հեռ. 46 45 12, 18:00-ից հետո:
- **Փոխանակում եմ** 4 սենյականոց բնակարանս (2 սան հանգույցով), 2 եւ 1 սենյականոց բնակարանի հետ կենտրոնում, հեռ. 55 37 25, Վիլեն:
- **Տրվում է վարձով** ստորգետնյա ավտոտնակ 2 մեքենայի համար: Հեռ. 53-31-28, Էմմային:
- **Վաճառվում է** հրակայուն աղյուս ռուսական, բարձր որակի, սպիտակ գույնի: Զանգահարել 53-31-28, Էմմային:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Երեւանի քաղաքապետարանի պետական սեփականություն հանդիսացող հողամասերի վարձակալության եւ օտարման մրցութային ու աճուրդային հանձնաժողովը հայտարարում է մրցույթ եւ աճուրդ ներքոհիշյալ քաղաքաշինական հողերի վարձակալության օտարման համար հետեւյալ նպատակներով

Մրցույթով վարձակալության, գնման նախապատվության իրավունքով տրամադրվող հողամասերի ցանկ

N	Հողամասի հասցեն (գտնվելու վայրը)	Ծածկագիրը Մակերեսը՝ քմ	Նպատակը	Տարեկան վարձավճարի չափը՝ հազ. դրամ	Վարձակալության, գնման նախապատվության իրավունքի մեկնարկային գնի չափը՝ ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ
1.	ԱՋԱՓՆՅԱԿ Ֆուչիկի փող. հարող տարածք	Մ 02-192 150.0	ավտոտեխսպասարկման կայանի շինարարության համար	39.0	300
2.	ՔԱՆԱՔԵՌ-ԶԵՅԹՈՒՆ Կ. Ուլնեցու փող. հարող տարածք	Մ 02-44 56.0	ավտոլվացման կետի շինարարության համար	25.0	168.0
3.	ԱՋԱՓՆՅԱԿ Հալաբյան փող. հարող տարածք	Մ 02-254 200.0	գրասենյակի շինարարության համար	88.0	600.0
4.	Արտաշատի խճուղու սկզբնամասի ծախակողմյան հատվածում	Մ 02-256 2000.0	առեւտրի սրահի շինարարության համար	1034.0	4000.0
5.	Արզումանյան եւ Շինարարների փող. խաչմերուկին հարող տարածք	Մ 02-253 91.0	առեւտրի սրահի շինարարության համար	40.0	273.0
6.	ԴԱՎԹԱՇԵՆ Տ. Պետրոսյան հարող տարածք	Մ 01-148 72.0	դեղատան շինարարության համար	8.0	72.0

Աճուրդով օտարման տրամադրվող հողամասերի ցանկ

N	Հողամասի հասցեն (գտնվելու վայրը)	Ծածկագիրը Մակերեսը՝ քմ	Նպատակը	Մեկնարկային գինը՝ հազ. դրամ
7.	ԱՋԱՓՆՅԱԿ Շիրազի փող. հ. 6 շենքին հարող տարածք	Մ 02/39 1200.0	բնակելի տան շինարարության համար	1758.0
8.	Տիչինայի փող. աջակողմյան մասում (կաթի գործարան տանող հատված)	Մ 02/40 800.0	բնակելի տան շինարարության համար	690.0
9.	ՔԱՆԱՔԵՌ-ԶԵՅԹՈՒՆ Ուլնեցու փող. հարող տարածք	Մ 02/91 2000.0	բնակելի տան շինարարության համար	2930.0
10.	ԿԵՆՏՐՈՆ Անտառային փող. հ. 122 շենքին հարող տարածք	Մ 02/96 900.0	բնակելի տան շինարարության համար	1784.0

Մրցույթով վարձակալության տրամադրվող հողամասերի ցանկ

N	Հողամասի հասցեն (գտնվելու վայրը)	Ծածկագիրը Մակերեսը՝ քմ	Նպատակը	Տարեկան վարձավճարի չափը՝ հազ. դրամ
11.	ՔԱՆԱՔԵՌ-ԶԵՅԹՈՒՆ Դավիթ Անհաղթի փող. հարող տարածք	Մ 02-155 47.0	Առեւտրի եւ սպասարկման սրահի շինարարության համար	21.0
12.	ՔԱՆԱՔԵՌ-ԶԵՅԹՈՒՆ Բաբայան եւ Ուլնեցու փող. հատման մասում	Մ 02-252 6900.0	Հանգստի եւ ժամանցի համալիր կազմակերպելու համար	1368.0

ԿՐԿՆԱՄՐՑՈՒՅԹ

Մրցույթով վարձակալության, գնման նախապատվության իրավունքով տրամադրվող հողամաս

N	Հողամասի հասցեն (գտնվելու վայրը)	Ծածկագիրը Մակերեսը՝ քմ	Նպատակը	Տարեկան վարձավճարի չափը՝ հազ. դրամ	Վարձակալության, գնման նախապատվության իրավունքի մեկնարկային գնի չափը՝ ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ
13.	ԱՎԱՆ Անառյան փողոց	Մ 01-133 1250.0	Հասարակական սպասարկման օբյեկտի շինարարության համար	185.0	1250

ՄԱՍՆԱԿՑԵԼՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔ ՈՒՆԵՆ՝

ՀՀ քաղաքացիներն ու իրավաբանական անձինք եւ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված հողի սեփականության իրավունքի սուբյեկտներ եւ հողօգտագործողներ:

Մրցույթի եւ աճուրդի պայմանների մանրամասներին ծանոթանալու ու հայտ ներկայացնելու համար դիմել Երեւանի քաղաքապետարանի ֆինանսատնտեսագիտական վարչություն (սենյակ 309, հեռ. 54-18-62):

Մրցույթը եւ աճուրդը կայանալու են 2002 թ. դեկտեմբերի 17-ին, ժամը 16:00-ին, Երեւանի քաղաքապետարանում:

Հայտերի ընդունումը դադարեցվում է նշված ժամկետից երեք աշխատանքային օր առաջ:

ՄՐՑՈՒԹԱՅԻՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունեաց 70ա Գրանցման թիւ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրուած է տպագրութեան 14. 11. 2002 Գինը՝ 100 դրամ